

GUVERNUL
REPUBLICII MOLDOVA

unicef
for every child

Consiliul Național
al Tineretului din Moldova

UNITED NATIONS
MOLDOVA

RAPORT

privind tinerii și Obiectivele de Dezvoltare Durabilă:
progres, provocări și oportunități

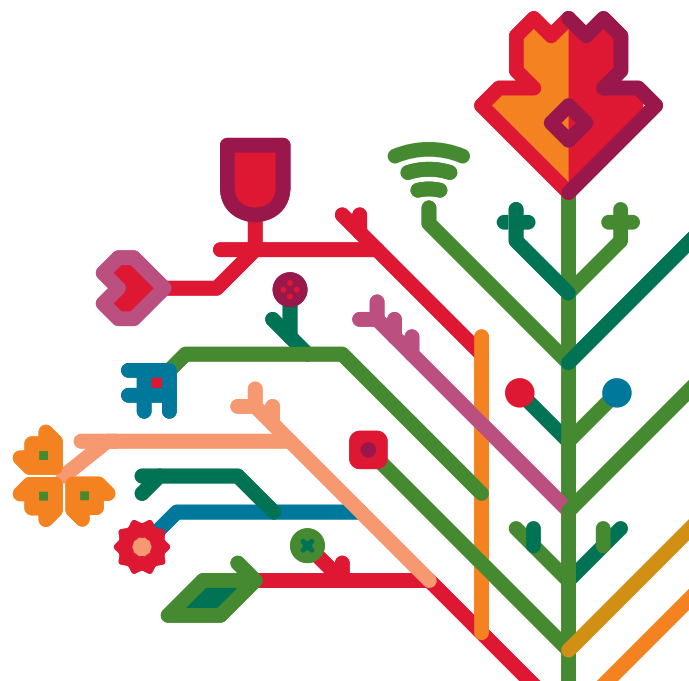

Autori:

Roman Banari și Teodora Panuș

Acest raport a fost realizat în cadrul dezvoltării raportului de țară privind nivelul de implementare a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, și e parte a campaniei naționale „Tinerii din Moldova pentru #ObiectiveGlobale, faza II” este realizată de Consiliul Național al Tineretului din Moldova, în parteneriat cu Guvernul Republicii Moldova, Oficiul Coordonatorului Rezident ONU, UNFPA, și UNICEF.

Consiliul Național al Tineretului din Moldova și partenerii acestuia nu poartă răspundere pentru opiniile tinerilor prezentate în cadrul acestui raport. Orice utilizare a unor extrase și opinii din conținutul Raportului dat urmează să facă referință la sursa citată.

ABREVIERI

CNTM - Consiliul Național al Tineretului din Moldova

OOD - Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă

ONU - Organizația Națiunilor Unite

HLPF - Forumul Politic la Nivel Înalt al ONU pentru Dezvoltare Durabilă

PIB - Produs Intern Brut

UNGA - Adunarea Generală a ONU

UNFPA - Fondul ONU pentru Populație

UNICEF - Fondul Națiunilor Unite pentru Copii

VNR - Evaluarea Voluntară Națională

CUPRINS

I. MESAJE CHEIE	6
II. INTRODUCERE ȘI CONTEXT	7
III. ASPECTE METODOLOGICE	9
IV. Profilul participanților	11
V. Obiectivele de Dezvoltare Durabilă în Moldova prin prisma prioritizării tinerilor	12
VI. Viziunea tinerilor pentru Moldova 2030 & Brilliant ideas: soluțiile propuse de tineri	42
VII. Concluzii și recomandări	49

I. MESAJE CHEIE

Fiind la a doua prezentare a rezultatelor pe țară la HLPF privind implementarea ODD, la a doua oară și tinerii sunt parte activă a acestui proces de evaluare complexă, unde raportul elaborat pe viziunea tinerilor față de ODD-uri vine să complimenteze raportul guvernamental.

Astfel, vocea tineri stă la baza acestui raport și reprezintă o viziune de ansamblu a priorităților tinerilor. Analizând rezultatele consultărilor observăm că din perspectiva tinerilor se conturează următoarele obiective prioritare, după cum urmează:

Tinerii participanți la consultările publice au identificat problemele legate de fiecare ODD cu care interacționează zi de zi (educație, egalitate, muncă, climă, etc) și au creat în jurul acestora viziuni și soluții practice ce ar contribui la implementarea ODD-ilor corespunzător așteptărilor lor.

De exemplu, tinerii vizualizează că până în 2030 clima se va stabiliza în Republica Moldova. În același timp, Republica Moldova va dispune de o legislație complexă și echilibrată care să asigure controlul eficient al procesului schimbări climatice în RM și diminuarea efectelor de poluare și încălzirii globale, iar cetățenii Republicii Moldova vor înțelege responsabilitatea lor față de legea adoptată în Republica Moldova și o respectă.

Mai mult ca atât, tinerii cred că pentru a atinge dezideratele propuse prin localizarea ODD în RM, este nevoie de implicat tinerii și structurile de tineret în acest proces, iar Guvernul trebuie să asigure participarea semnificativă a acestora în procesele decizionale conexe. Totodată, Guvernul trebuie să vină cu programe de suport pentru a susține participarea tinerilor și a structurilor de tineret în procesul de implementare a ODD, inclusiv acordarea programelor de granturi pentru proiecte creative și inovative.

Mai mult ca atât, tinerii văd necesitatea în dezvoltarea programelor educaționale și de sensibilizarea pentru țintele ODD, cum ar fi pe subiecte anticorupție, non-discriminare, etc utilizând în acest sens atât educația formală, non-formală și informală. În acest sens se cere dezvoltarea și implementarea programelor și campanii de sensibilizare tematică.

În parte ce ține de sistemul educațional formal, tinerii cer o ajustare a acestuia la cerințele pieței de muncă, cu accent pe competențele de viitor. În paralel se cere și asigurarea securității și incluziunii sociale în școli. O problemă considerabilă tinerii o văd în fenomenul corupție și cer măsuri active și drastice în combaterea fenomenului corupției în toate domeniile.

În contextul digitalizării, tinerii vad o oportunitate de digitalizare a tuturor sferelor sociale, precum și introducerea inovațiilor digitale în procesul educațional și cel de participare decizională care să contribuie la dezvoltarea țării, și acestea trebuie să devină măsuri imediate.

Totodată tinerii văd dezvoltarea turismului ca un instrument de educare și suport în implementarea corectă a ODD de către agențiile turistice, etc.

Cu toate că tinerii au reușit să identifice o serie de probleme ce le avem în Moldova, alarmant rămâne că tinerii participanți la jocul IMAGINAȚI-VĂ 2030 nu au avut ca priorități strategice problemele legate de OOD 3 Sănătate și bunăstare și OOD 10 Reducerea inegalităților care direct afectează inclusiv și tinerii, iar aici încă sunt multe carențe în implementarea acestor ODD-uri în RM. Din aceste considerente se cere de avut mai multe discuții comprehensive cu populația despre specificul ODD-urilor și importanța lor în Moldova, inclusiv asigurarea că avem discuții specifice și complexe despre ODD-uri și în sistemul educațional formal.

Pe final tinerii consideră că participarea decizională, educația de calitate, pacea, anticorupția, parteneriatul și industrializarea ecologică sunt aspecte cheie pentru a ajuta la implementarea ODD. Aceste idei și declarații reflectă o viziune a Moldovei în 2030 care este democratică cu oportunități egale pentru toți, conștientă de mediu, fără corupție și progresistă, iar tinerii joacă un rol crucial în atingerea acestora.

II. INTRODUCERE ȘI CONTEXT

Procesul de implementare a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă este continuu pe agenda factorilor decizionali, unde prin politicile publice sectoriale sau cele cros-sectoriale se asigură reglementarea și instituționalizarea mecanismelor ce vor ajuta la atingere Țintelor asumate de RM. Drept exemplu poate servi Strategia de dezvoltare a sectorului de tineret „Tineret 2030”, Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și toate Țintesc spre localizarea și implementarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă abordând tinerii și structurile de tineret, ca actori importanți în procesul de realizare a acestora.

În procesul de implementare a ODD, Moldova a înregistrat progrese în realizarea mai multor ODD, astfel clasându-se pe locul 25 din 166, iar scorul de țară fiind de 78.6 din 100 posibile¹. Cu toate acestea Moldova întâmpină o serie de provocări și are restanțe la realizarea deplină a Țintelor ODD asumate de Guvern, fapt care afectează calitatea vieții tinerilor în Moldova.

1 <https://dashboards.sdindex.org/static/profiles/pdfs/SDR-2023-moldova.pdf>

Prezentul raport este realizat în contextul în care Moldova pentru a 2-a oară urmează să prezinte în cadrul Forumului Politic la Nivel Înalt al ONU pentru Dezvoltare Durabilă rezultatele de țară vis-a-vis de implementarea ODD. Fiind într-un parteneriat extins cu Guvernul RM și agențiile ONU din Moldova, CNTM și-a propus să asigure prezența vocii tinerilor în acest proces. Astfel, au fost realizate o serie de consultări publice cu tinerii din Moldova, iar în baza acestor consultări este realizat raportul tinerilor care este unul complementar raportului guvernului pe ODD și are scopul de a asigura prezența vocii tinerilor în procesul de evaluarea a realizării ODD-urilor la nivel național. Este de menționat că Forumul Politic la Nivel Înalt al ONU pentru Dezvoltare Durabilă se va reuni la nivelul șefilor de stat și de guvern sub auspiciile Adunării Generale a ONU, ce va avea loc în luna septembrie 2023. Astfel de întâlniri au loc o dată la patru ani. Reuniunea din 2023 cunoscută și sub numele de Summit-ul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă va fi a doua reuniune de la adoptarea Agendei 2030.

Summit-ul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă² va reuni lideri politici și reprezentanți ai guvernelor, organizații internaționale, sectorul privat, societatea civilă, femei și tineri și alte părți interesate într-o serie de întâlniri la nivel înalt. Ei vor efectua o revizuire cuprinzătoare a stării ODD-urilor, vor răspunde la impactul crizelor multiple cu care se confruntă lumea și vor oferi îndrumări politice la nivel înalt cu privire la acțiunile accelerate transformatoare și imediate care trebuie să asigure atingerea țintelor ODD până la termenul limită de realizare din 2030. Summitul ODD va fi prezidat de Președintele Adunării Generale. Rezultatul Summit-ului va fi o declarație politică negociată, în care avem speranță să se regăsească și priorități specifice pe tineret, care sunt promovate de către CNTM.

Menționăm că pentru prima dată, Guvernul RM a prezentat la UN HLPF raportul pe ODD în 2023, iar cu această ocazie CNTM în parteneriat și cu suportul UNFPA, UNICEF și alți parteneri a realizat o campanie extinsă de implicare a tinerilor în procesul de evaluare și raportare. Pentru mai multe detalii despre rezultatele campaniei accesați pagina web a CNTM⁴. Un rezultat al acestei campanii este că vocea tinerilor din Moldova a fost auzită la nivelul ONU, datorită participării active în timpul procesului Evaluare Națională Voluntară (ENV) , inclusiv prin prezentarea raportului complementar pe tineret⁵.

În cele din urmă, menționăm că participarea se află în centrul dezvoltării durabile, iar cetățenii și tinerii în particular trebuie să aibă voce prezentă în procesele de dezvoltare și conturare a politicilor și priorităților de dezvoltare. Astfel, asigurându-se că aceștia să fie actori și protagoniști activi ai schimbărilor și să-și determine viitorul dorit împreună cu factorii de decizie.

2 <https://www.un.org/en/conferences/SDGSummit2023>

3 <https://cancelaria.gov.md/ro/apc/monitorizarea-si-evaluarea-implementarii-agendei-de-dezvoltare-durabila-2030>

4 <https://cntm.md/news/fost-lansat-c4%83-campania-na-c8%9bional-c4%83-tinerii-din-moldova-pentru-obiectiveglobale-tineri-c8%99i/?lang=en> și <https://cntm.md/news/cum-se-desf-c4%83-c8%9boar-c4%83-campania-tinerii-din-moldova-pentru-obiectiveglobale-af-c4%83-rezultatele/?lang=en>

5 <https://cntm.md/resurse-de-specialitate/report-on-the-situation-of-young-people-in-moldova-and-their-interaction-with-sustainable-development-goals/?lang=en>

III. ASPECTE METODOLOGICE

METODOLOGIA DE CERCETARE ȘI DESCRIEREA INSTRUMENTULUI DE EVALUARE "IMAGINAȚI-VĂ 2030"

Cercetare este bazată pe metoda cantitativă, unde 105 de tineri din țară au participat la 5 ateliere de consultare a ODD în baza jocului IMAGINAȚI-VĂ 2030. Participanții la activitățile de consultare au fost selectați în baza formularului de înregistrare, promovat inclusiv de structurile de tineret și organizațiile ce reprezintă minoritățile naționale.

Atelierele de consultare au fost organizate conform ordinii "rural", "urban (altele decât Chișinău)", "Chișinău", grupul tinerilor cu dizabilități și un grup mixt, cu participarea inclusiv a refugiaților din Ucraina stabiliți pe teritoriul Moldovei.

IMAGINAȚI-VĂ 2030 este un joc de masă a echipei ONU din Bosnia și Herțegovina, conceput pentru promovarea și evaluarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și Agenda Globală 2030 prin utilizarea „previziunii strategice” și a instrumentului inovator și interactiv de consultare a ODD cu elemente și dinamica jocurilor sociale, prin care participanții într-o manieră democratică analizează și prioritizează împreună ODD-ul care îl cred cel mai relevant pentru ei priviți ca grup, găsesc soluții imaginative în jurul obiectivului de dezvoltare durabilă selectat sau a unei probleme specifice pe marginea aceluia ODD ce îl identifică ca prioritate de grup.

Informațiile colectate includ asociații negative și pozitive despre trecut; asociații negative și pozitive despre prezent; viziunile lor pentru viitor; perspectivele lor cu privire la valorile socio-economice de bază pentru care trebuie să depună eforturi Moldova; și informații cu privire la acțiunile și elementele cheie care trebuie puse în aplicare pentru a atinge ODD. În plus, tinerii au dat prioritate ODD-urilor și Țintelor ODD-urilor problematice adaptate contextului local.

În acest proces tinerii au propus zeci de idei pentru localizarea ODD și au identificat numeroși acceleratori și factori care să contribuie la dezvoltarea durabilă a țării.

Pe lângă partea generatoare de toate ce ne oferă jocul de masă, aplicabilitatea jocului IMAGINAȚI-VĂ 2030 a asigurat ca toți cei implicați prin ateliere de consultare au plecat cu o înțelegere clară a complexității sarcinii care urmează și a înțelegerii că schimbarea trebuie să înceapă cu fiecare individ, iar fiecare individ are responsabilitatea de a schimba prezentul și a contribui la realizarea viitorului imaginat.

În cadrul celor 5 ateliere de consultare a ODD în baza jocului IMAGINAȚI-VĂ 2030, din cei 105 participanți au fost create 19 grupuri de lucru care au lucrat și au dezvoltat viziuni de prioritzare și accelerare a ODD-urilor în Moldova. Este important de menționat că metodologic, fiecare tânăr în cadrul grupului de lucru putea alege câte 3 ținte din ODD-ul ales pentru examinare, astfel încât să fie posibilă o abordare comprehensivă în raport cu ODD-ul examinat.

Participanții la jocul IMAGINAȚI-VĂ 2030 provin atât din mediul urban cât și rural, dezagregat pe gen și alte criterii.

Un alt instrument de identificarea a necesităților și priorităților tinerilor în raport cu ODD-urile unde aceștia au fost chestionați prin intermediul platformei U-Report Moldova dezvoltată de UNICEF, la care au participat 203 respondenți⁶.

LIMITELE CERCETĂRII

Cercetarea se bazează exclusiv pe rezultatele consultărilor publice organizate cu acei 105 tineri în baza jocului IMAGINE 2030 și metodologia ce o oferă în colectarea de date și interpretarea lor. Metodologic, cele 19 grupuri de lucru a câte 4-6 participanți au avut de ales spre examinare profundă și dezvoltarea de soluții doar un singur obiectiv, plus încă trei ODD-uri complementare, fără a le analiza și dezvolta ideile de localizare legate de acestea.

În același timp, o limitare ar fi că în proces de interpretare a datelor colectate în urma consultărilor publice, spre examinare au fost luate țintele ODD naționalizate de RM.

Totodată, componenta calitativă nu a constituit o prioritate a cercetării așa cum nu a fost suficient timp pentru a livra rezultatele ca să fie prezentate în cadrul Summit-ului Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ce urmează să fie în luna Septembrie curent.

DIFICULTĂȚI ÎNTÂLNITE ÎN PROCESUL DE REALIZARE A RAPORTULUI

O primă barieră în a asigura prezentarea unui raport comprehensiv în raport cu necesitățile tinerilor și aplicarea la scară largă a activităților de consultare, a fost legată de lipsa de timp care ar permite o analiză exhaustivă și cuprinzătoare.

6 <https://moldova.ureport.in/opinion/3514/>

Altă problemă ar fi subreprezentarea grupurilor minoritare în procesul de consultare, chiar dacă am depus maxim efort în a implica tinerii din aceste grupuri prin intermediul Oficiului ONU Moldova, dar și a ONG-urilor ce le reprezintă, rezultatele au fost destul de modeste. Totodată, nici la capitolul egalității de gen nu avem o egalitate între participanți la consultările online și offline, având din numărul total al acestora, cca 2/3 fete.

IV. PROFILUL PARTICIPANȚILOR

Grupurile de discuții privind situația Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă în Moldova au reunit participanți diverși, constituind o componentă transversală a demografiei societății. O sută cinci persoane s-au implicat în discuție, dintre care 76 de femei și 29 de bărbați. În special, caracterul incluziv al sesiunilor a fost asigurat parțial prin participarea la consultări a delimita minoritare. De exemplu, 14 participanți aveau dizabilități, au fost și cei din comunitatea găgăuză, etnici ucraineni, un reprezentant al diasporei moldovenești în Franța, precum și refugiați Ucrainei stabiliți în Moldova, ceea ce demonstrează angajamentul de a asigura un dialog reprezentativ și incluziv.

Mai exact, diversitatea etnică și lingvistică a fost evidențiată prin participarea a 12 participanți ce proveneau din medii lingvistice minoritare. În plus, 13 persoane erau refugiați din Ucraina, ilustrând un angajament de implicare a vocilor celor afectați de dinamica regională. Prezența participanților din diverse grupuri etnice în activitatea de consultare a îmbogățit și mai mult dialogul și a favorizat un discurs cu perspective multiple, cu toate că numărul acestora a fost mult mai mic decât ne-am fi dorit.

Distribuția geografică a participanților a fost echilibrată între zonele rurale și cele urbane. În total, 45 persoane proveneau din mediul rural, ceea ce demonstrează angajamentul de a se implica în perspectiva unor comunități tradițional insuficient deservite și cu oportunități limitate de dezvoltare la nivel local. În același timp, cca 60 de participanți proveneau din zone urbane, dintre care cca 25 reprezentând capitala Chișinău. Mai mult ca atât, metodologic au fost organizate două consultări pentru mediul urban, una pentru tinerii ce vin din alte orașe decât Chișinău și alta pentru participanții din capitală unde tinerii de aici tradițional au acces la o gama mare de oportunități, fapt ce ar fi produs erori la interpretarea datelor statistice și prioritățile grupurilor ce vin din alte orașe mai puțin dezvoltate. Această distribuție a asigurat luarea în considerare a punctelor de vedere urbane și rurale, contribuind la o înțelegere holistică a ODD-urilor în diversele regiuni ale Moldovei.

În concluzie, grupurile de discuții au prezentat un profil divers și incluziv al participanților, cuprinzând diferite sexe, abilități, origini etnice, afiliere lingvistice și locații geografice. Această reprezentativitate și diversitate în procesul de consultare a subliniat angajamentul față de o discuție echilibrată și echitabilă privind progresul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă în Moldova.

Tabel nr.1

Consultare	Numărul participanților	Dintre care fete	Dintre care băieți	Dintre care cu dizabilități	Dintre care etnic Ucrainean	Dintre care etnici Găgăuzi	Dintre care vorbitori de limba rusă	Dintre care diaspora RM	Dintre care refugiați ucraineni
Grupul tinerilor din mediul urban(altele decât Chișinău)	20	16	4	-	-	-	6	-	4
Grupul tinerilor cu Dizabilități	14	8	6	14	-	-	-	-	-
Grupul tinerilor din mediul rural	18	16	2	-	-	-	-	1	-
Grupul tinerilor din mun. Chișinău	17	10	7	-	2	1	-	-	3
Grup mixt	36	26	10	-	-	-	3	-	6
Total	105	76	29	14	2	1	9	1	13

Dacă ne referim la profilul respondenților la chestionarul U-Report Moldova, aici avem următoarea caracteristică a participanților după criteriul de sex și vârstă.

PARTICIPARE ȘI DEZVOLTARE

TOTAL RESPONDERS

Problemele tinerilor din Republica Moldova

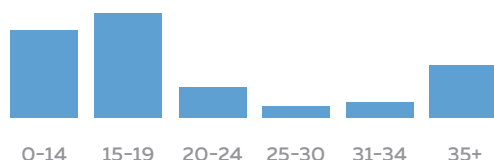
August 4, 2023

203
RESPONDERS

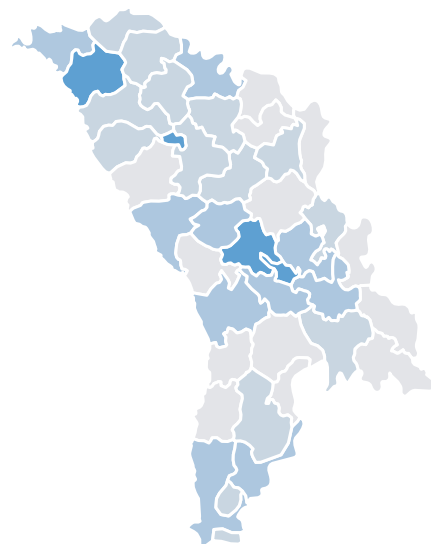
77%
RATA DE RĂSPUNS

73%
13

73%
35

YOUTH

REGIUNEA TOP: STRĂȘENI
49 RESPONDERS//76 INTERVIEVAȚI

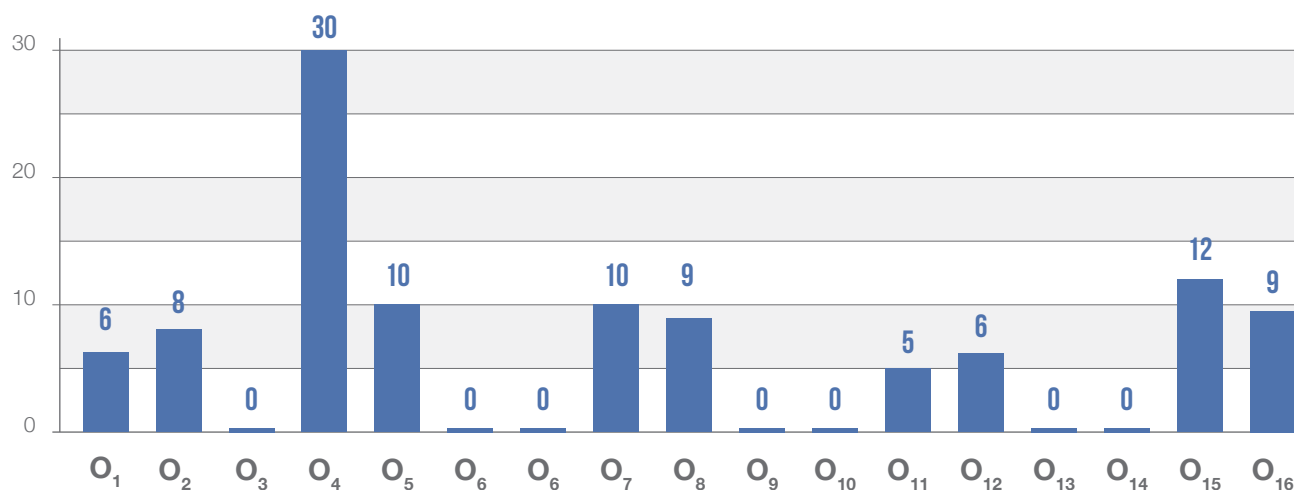
V. OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ ÎN MOLDOVA PRIN PRISMA PRIORITIZĂRII TINERILOR:

PROGRESE PROVOCĂRI ȘI OPORTUNITĂȚI ÎN PROCES DE IMPLEMENTARE

În cele ce urmează, venim să analizăm datele colectate în cadrul consultărilor publice organizate cu ajutorul jocului de masă Imaginați-vă 2030 la care au participat 105 tineri și tinere. Analizând rezultatele consultărilor observăm că din perspectiva tinerilor se conturează următoarele obiective prioritare, după cum urmează:

Figura nr.1 Privire generală a priorităților tinerilor în raport cu ODD. nr de persoane

Analizând datele prezentate, deducem că obiectivele cel mai prioritare pentru tinerii din Moldova este Educația de calitate, urmat de Pace, Justiție, Muncă decentă, Egalitatea de șanse, Industrie, inovare și infrastructură, precum și Parteneriate pentru obiective, etc. Cele mai puțin discutate au fost ODD: Fără sărăcie, Consum și producție responsabilă și Acțiune climatică.

Cu toate acestea, rămân a fi fără anumite priorități strategice pentru tineri obiectivele durabile, cum ar fi ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă, ODD 6: Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți așa cum în Moldova, ODD 10: Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta, ODD 15: Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate.

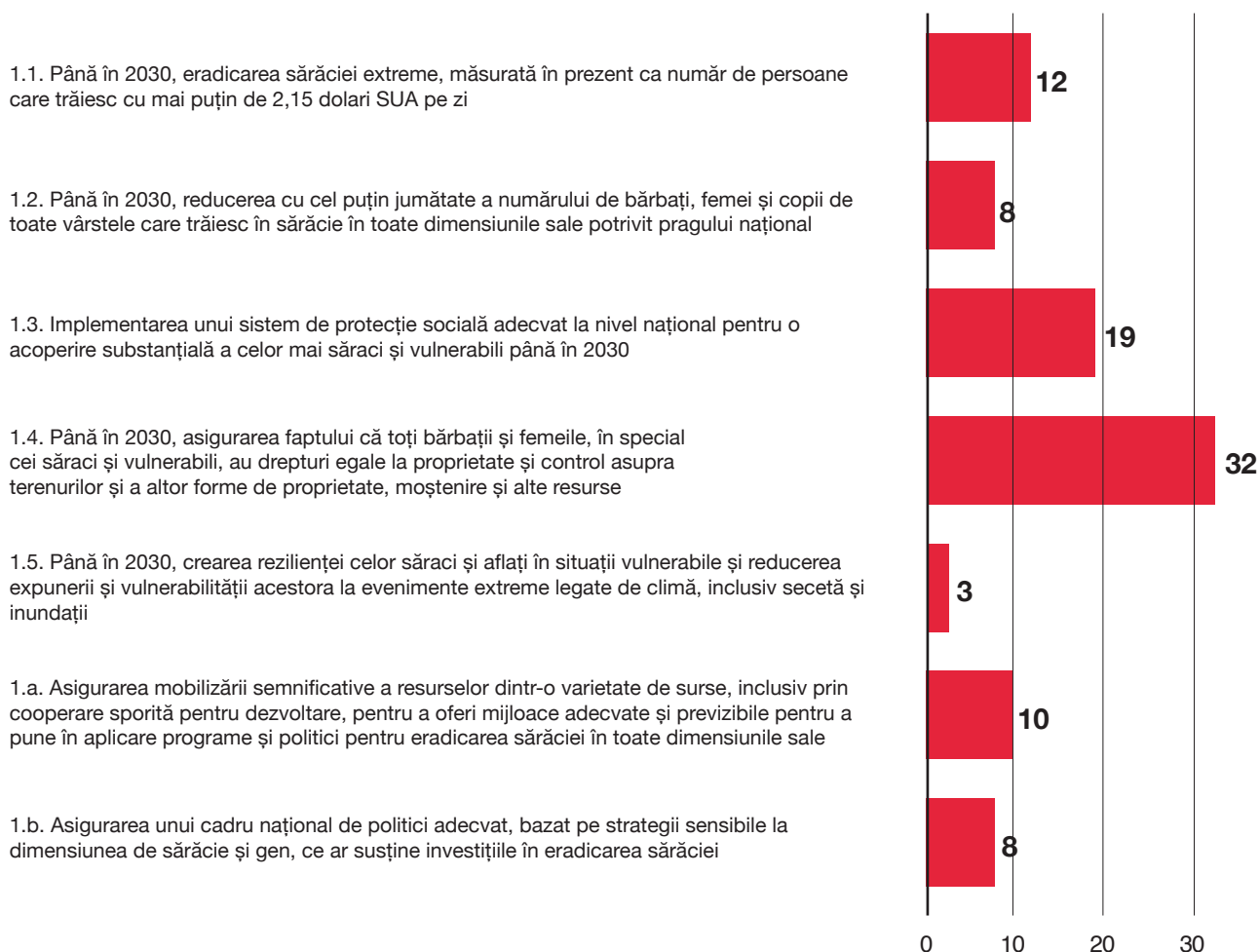
În cele ce urmează, vom prezenta rezultatele detaliate privind viziunea tinerilor în raport cu ODD selectate și țintele menționate ca fiind prioritare în procesul de implementare a ODD în RM. Reiterăm că metodologic, fiecare tânăr în cadrul grupului de lucru a putut să aleagă câte 3 ținte din ODD-ul prioritizat pentru examinare, astfel încât să fie posibilă o abordare comprehensivă în raport cu ODD-ul examinat. 1.1 Până în 2030, eradicarea sărăciei extreme, măsurată în

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

Figura nr.2. Prioritizarea Țintelor ODD 1 de către tineri (persoană x3 priorități fiecare)

În urma analizei cumulative a datelor colectate de la grupul de lucru consultativ pe ODD 1 se evidențiază ca prioritare Țintele 1.4 și 1.5 urmate de 1.1., cel mai mic scor fiind înregistrat de Ținta 1.5 care vine să contribuie la crearea rezilienței celor săraci și aflați în situații vulnerabile și reducerea expunerii și vulnerabilității acestora la evenimente extreme legate de climă, inclusiv secetă și inundații.

ODD 2: Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile

Figura nr.3. Prioritizarea Țintelor ODD 2 de către tineri (persoană x 3 priorități fiecare)

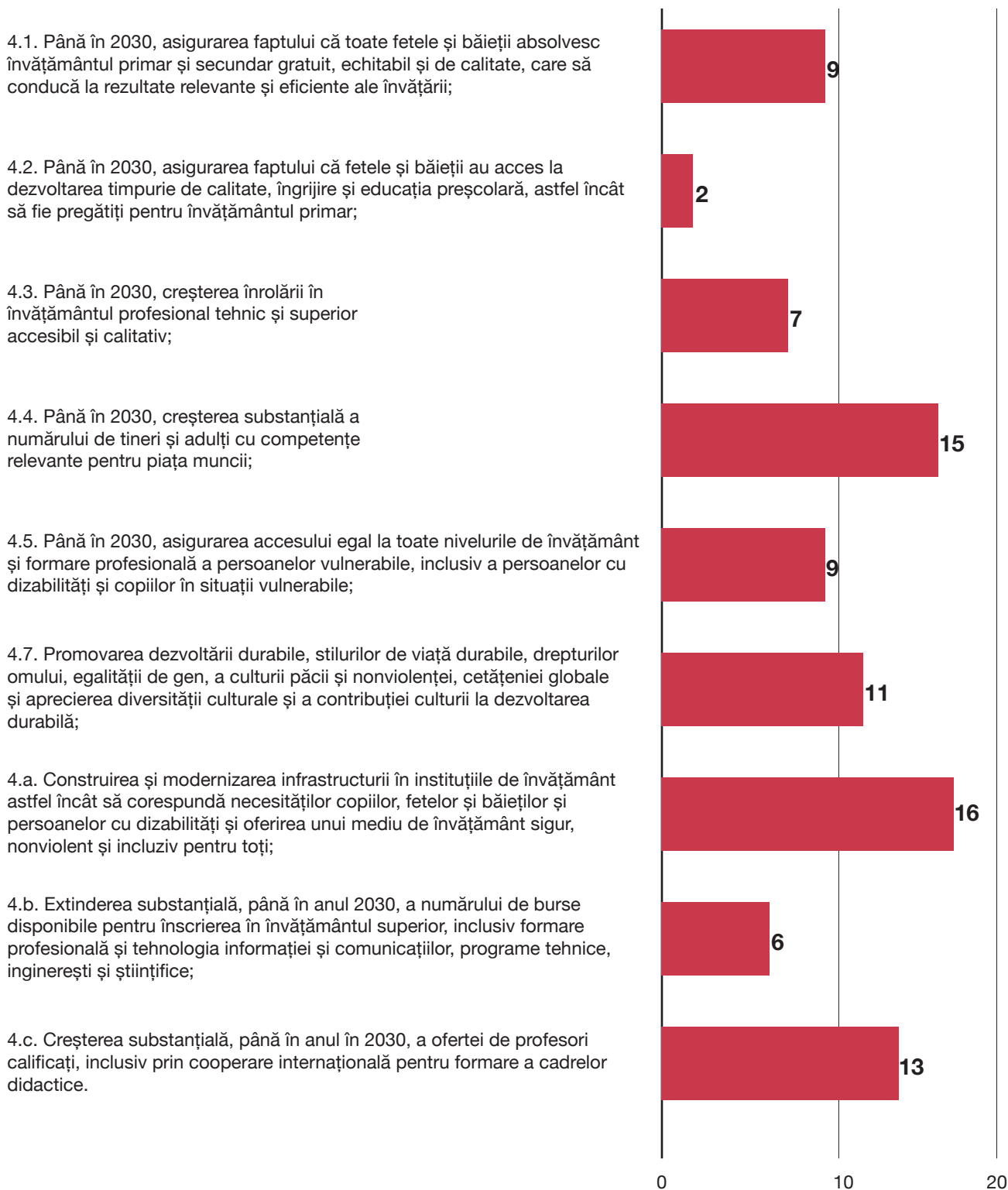

În cazul ODD 2 cu desăvârșire se evidențiază prioritatea privind eradicarea foametei și asigurarea accesului tuturor, în special al celor săraci și în situații vulnerabile (ținta 2.1.) urmată de ținta 2.2. creșterea productivității agricole și veniturilor producătorilor agricoli mici și ținta implementarea practicilor agricole ce sporesc productivitatea, contribuie la menținerea ecosistemelor și consolidează capacitățile de adaptare la schimbări climatice. Iar ținta cu cea mai mică prioritate fiind 2.5 privind menținerea diversității genetice a semințelor, plantelor cultivate și animalelor de fermă și domestice și a speciilor lor sălbatice înrudite, inclusiv prin bănci de semințe și plante.

Figura nr.4. Prioritizarea Țintelor ODD 4 de către tineri (persoană x 3 priorități fiecare)

ODD 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și fetelor

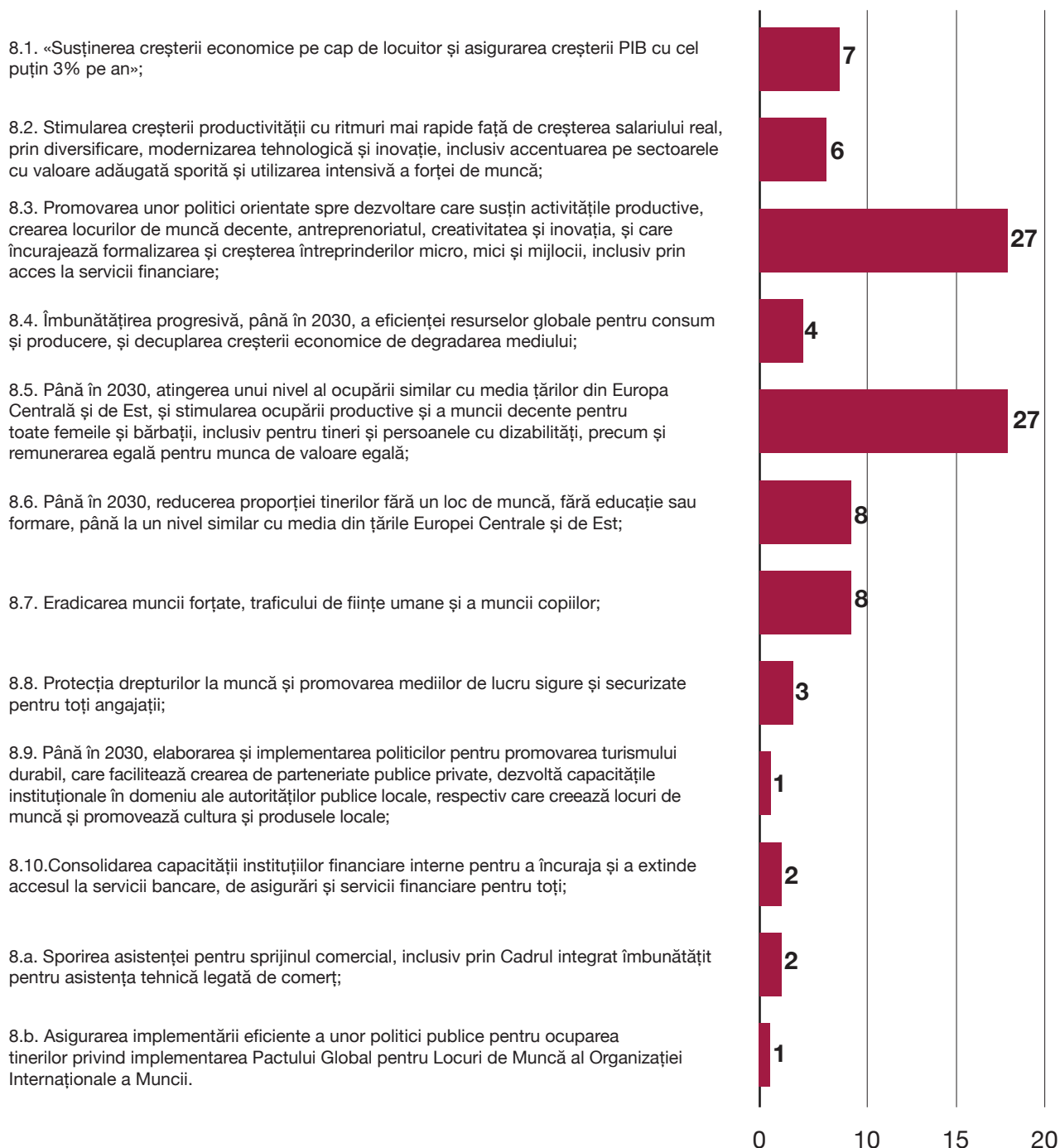
Figura nr.5. Prioritizarea ȋntelilor ODD 5 de către tineri (persoană x 3 priorități fiecare)

ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, precum și a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

Figura nr.6. Prioritizarea Țintelor ODD 8 de către tineri (persoană x 3 priorități fiecare)

ODD 9: Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

Figura nr.7. Prioritizarea Țintelor OOD 9 de către tineri (persoană x 3 priorități fiecare)

9.1. Dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice în regiunile țării pentru a susține dezvoltarea economică și creșterea bunăstării populației, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți;

9.2. Promovarea industrializării incluzive și durabile în scopul majorării, până în 2030, a ponderii ocupării în sectorul industrial și a Produsului Intern Brut până la nivele similare cu țările Europei Centrale și de Est;

9.3. Creșterea accesului întreprinderilor mici și mijlocii la serviciile financiare, inclusiv la credite accesibile, în vederea integrării acestora în lanțurile valorice și piețe externe;

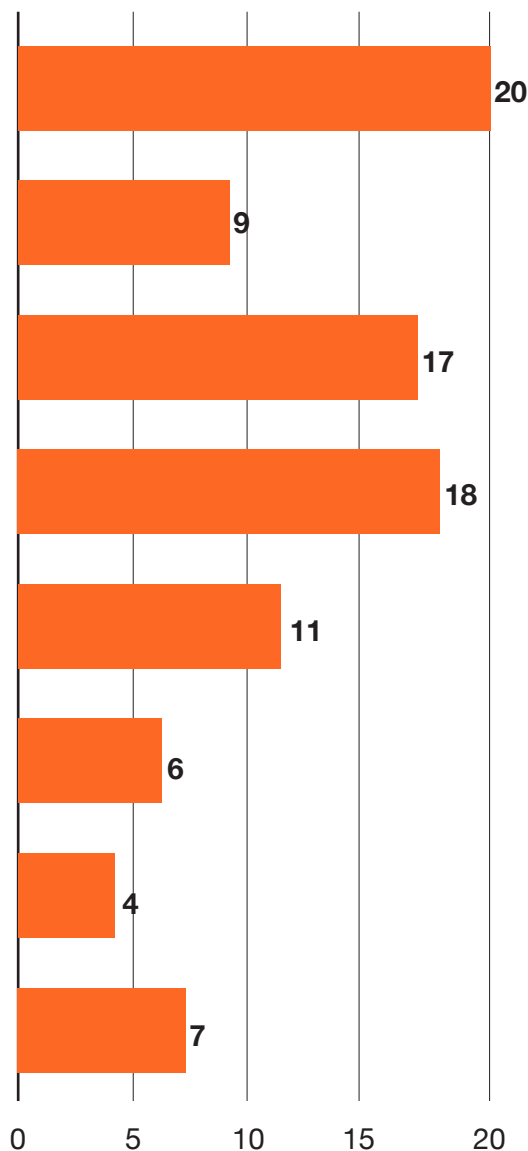
9.4. Până în 2030, modernizarea infrastructurii și reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptarea sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, fiind luate măsuri în conformitate cu capacitățile respective;

9.5. Fortificarea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale, precum și încurajarea inovațiilor în vederea creșterii competitivității economiei naționale și a gradului de bunăstare a populației;

9.a. Dezvoltarea infrastructurii durabile și rezistente prin asimilarea sprijinului financiar oferit de partenerii de dezvoltare;

9.b. Sprijinirea, la nivel național, a dezvoltării tehnologiei, cercetării și inovării, inclusiv prin asigurarea condițiilor politice favorabile, în special pentru diversificarea industriei și creșterea valorii produselor;

9.c. Creșterea semnificativă a accesului la tehnologia informației și comunicațiilor și promovarea accesului universal la internet până în 2030.

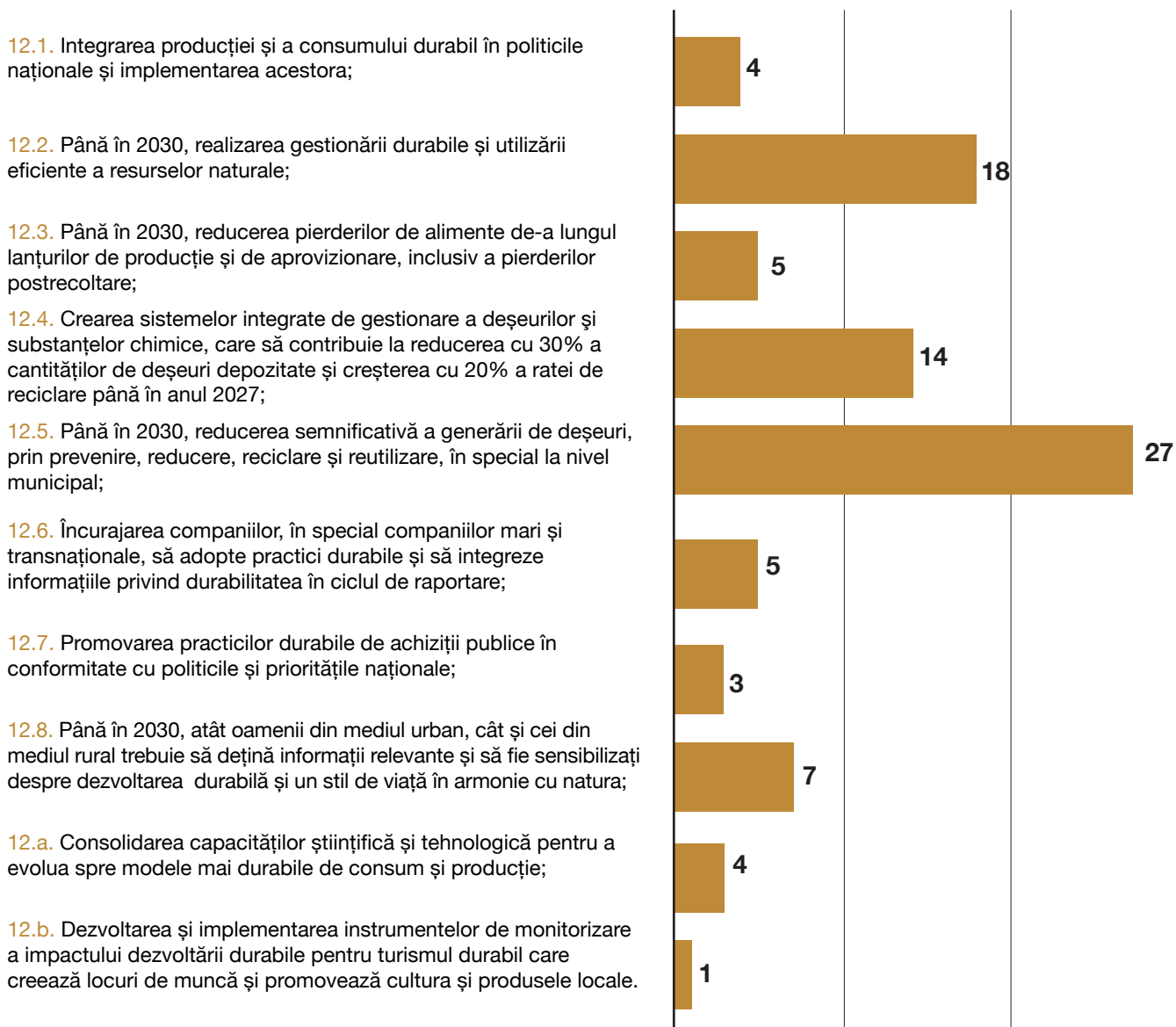

Când vine vorba despre ”industrie, inovație și infrastructură”, în cadrul consultărilor iese în evidență ținta nr. 9.1. cu privire la dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice în regiunile țării pentru a susține dezvoltarea economică și creșterea bunăstării populației, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți.

O altă prioritate ale tinerilor este focusată pe ținta 9.4. care își propune ca până în 2030 să asigure modernizarea infrastructurii și reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptarea sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, fiind luate măsuri în conformitate cu capacitățile respective. Un grad modest de interes se observă asupra țintei 9.b. privind sprijinirea la nivel național a dezvoltării tehnologiei, cercetării și inovării, inclusiv prin asigurarea condițiilor politice favorabile, în special pentru diversificarea industriei și creșterea valorii produselor.

Figura nr.8. Prioritizarea Țintelor ODD 12 de către tineri (persoană x 3 priorități fiecare)

Când vine vorba despre ODD, o prioritate sporită tinerii o acordă țintei 12.5. care urmărește ca până în 2030 să se reducă semnificativ generării de deșeuri, prin prevenire, reducere, reciclare și reutilizare, în special la nivel municipal urmată de ținta 12.2. care își propune realizarea gestionării durabile și utilizării eficiente a resurselor naturale.

Mai puțin interesant pentru tineri a fost ținta 12.b. privind dezvoltarea și implementarea instrumentelor de monitorizare a impactului dezvoltării durabile pentru turismul durabil care creează locuri de muncă și promovează cultura și produsele locale, iar aceasta probabil este cauzat de faptul că ramura turismului în Moldova este mai puțin dezvoltată și tinerii nu văd perspectivă în aceasta.

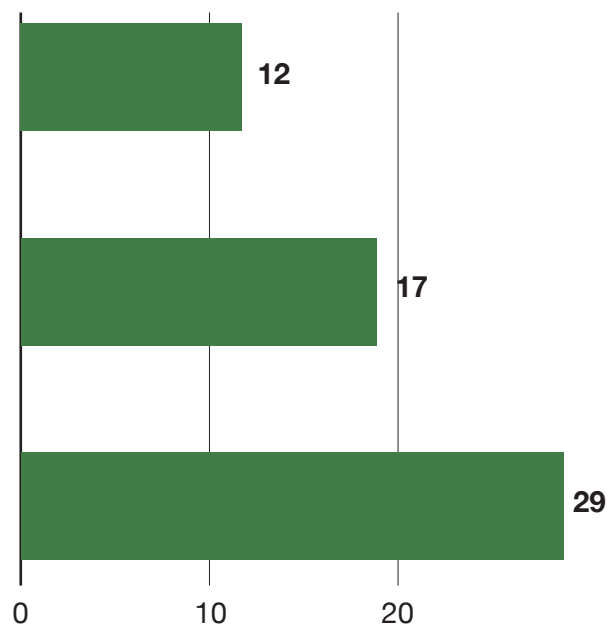
ODD 13: Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

Figura nr.9. Prioritizarea Țintelor ODD13 de către tineri (persoană x 3 priorități fiecare)

13.1. Până în anul 2030 asigurarea rezilienței climatice prin reducerea cu 50 procente a riscurilor legate de schimbările climatice și prin facilitarea adaptării în 6 sectoare prioritare – agricultură, resurse de apă, sănătate, sector forestier, energie și transport;

13.2. Integrarea măsurilor privind schimbările climatice în politici, strategii și planuri naționale;

13.3. Fortificarea cadrului instituțional în domeniul adaptării la schimbările climatice, asigurarea conștientizării de către toți actorii implicați, inclusiv a populației, a riscurilor schimbărilor climatice și a măsurilor de adaptare.

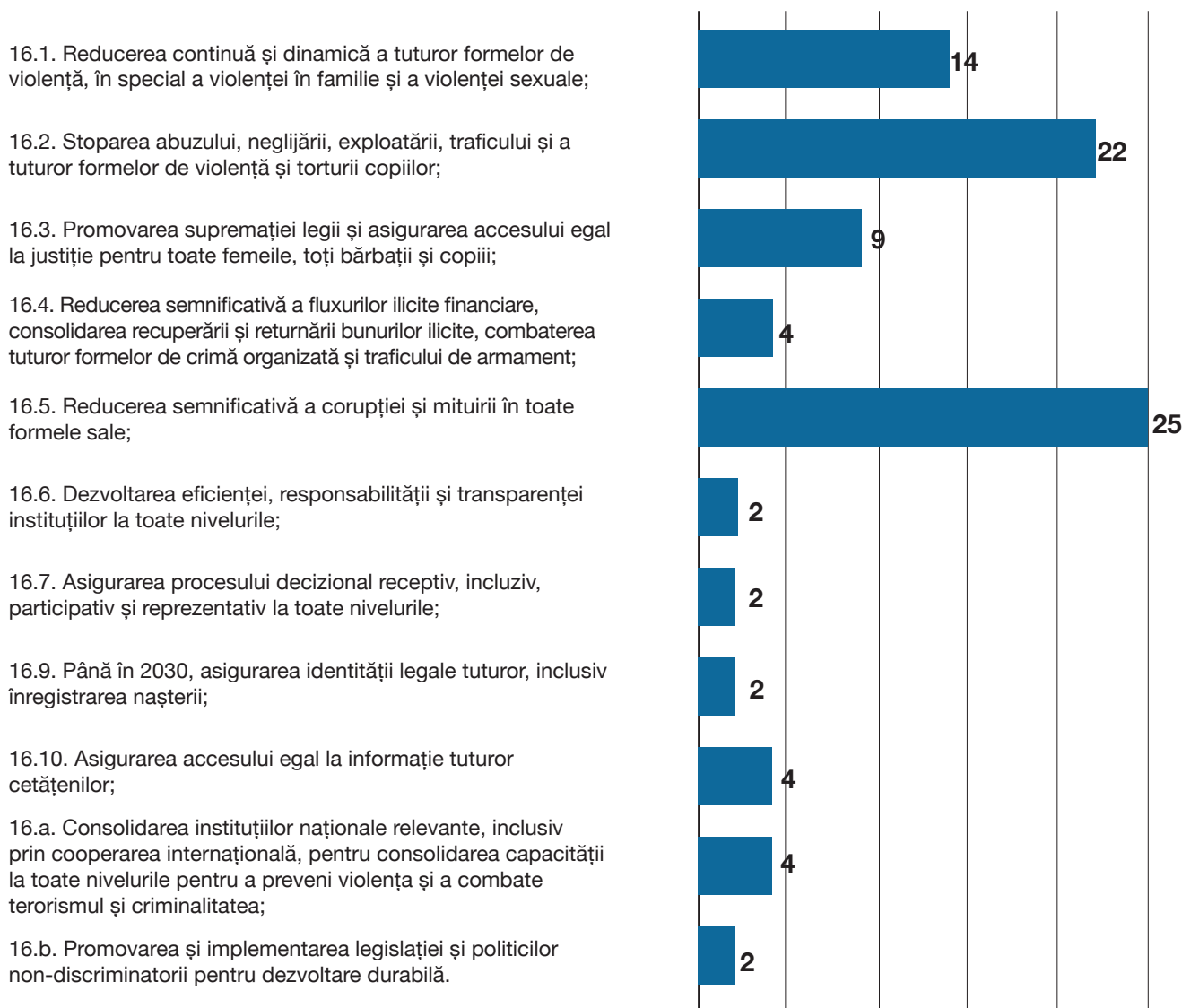

Când este vorba de schimbările climatice, tinerii cu desăvârșire dau preferințe țintei 13.3. privind fortificarea cadrului instituțional în domeniul adaptării la schimbările climatice, asigurarea conștientizării de către toți actorii implicați, inclusiv a populației, a riscurilor schimbărilor climatice și a măsurilor de adaptare, precum și ținta 13.2. privind integrarea măsurilor privind schimbările climatice în politici, strategii și planuri naționale.

Cu o ușoară diminuare în raport cu ținta 13.3, dar tot de interes rămâne și ținta 13.1. care își propune ca până în anul 2030 să asigure reziliența climatică prin reducerea cu 50 procente a riscurilor legate de schimbările climatice și prin facilitarea adaptării în 6 sectoare prioritare – agricultură, resurse de apă, sănătate, sector forestier, energie și transport.

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

Figura nr.10. Prioritizarea Țintelor ODD 16 de către tineri (persoană x 3 priorități fiecare)

Când vine vorba despre ODD 16 Pace, justiție și instituții puternice, tinerii pe linie roșie au conectat problematica corupției în raport cu sistemul educațional, angajabilitate, etc. fapt ce a determinat ținta 16.5 drept prioritatea majoră pentru tinerii consultați. O îngrijorare în rândul tinerilor rămâne și ținta nr. 16.2 privind stoparea abuzului, neglijării, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor care vine în strânsă legătură și cu ținta 16.1. ce are ca scop reducerea continuă și dinamică a tuturor formelor de violență, în special a violenței în familie și a violenței sexuale.

Un specific aparte îl putem vedea față de ne-prioritizarea de către tineri a țintei 16.7. privind asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile, ținta. Aceasta în esență trezește nedumerire din moment ce în Moldova încă avem problematica participării, tokenism și decorațiune în procesele decizionale. Asta cu toate că în atelierile de consultare au fost reprezentativi inclusiv a structurilor de tineret care sunt implicați în procesele decizionale.

Este surprinzător să vedem o prioritizare scăzută față de ținta 16.b. privind promovarea și implementarea legislației și politicilor nediscriminatorii pentru dezvoltare durabilă așa cum tinerii nu au selectat ca prioritate nici ODD 10 INEGALITĂȚI REDUSE. Aici putem concluziona doar cunoștințele reduse a tinerilor față de fenomenul de discriminare din RM și cum tinerii sunt afectați de acesta.

ODD 17: Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizare a parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

Figura nr.11. Prioritizarea Țintelor ODD 17 de către tineri (persoană x 3 priorități fiecare)

17.1. Consolidarea mobilizării resurselor interne, inclusiv prin suportul extern, pentru a îmbunătăți capacitatea națională de colectare a taxelor și a altor venituri;

2

17.3. Mobilizarea resurselor financiare suplimentare pentru dezvoltare;

14

17.4. Atingerea sustenabilității datorilor pe termen lung prin intermediul unor politici coordonate, care vizează stimularea finanțării datorilor, reducerea datorilor și restructurarea datorilor, pentru a reduce povara datoriei;

10

17.6. Consolidarea cooperării regionale și internaționale privind accesul la știință, tehnologie și inovații și îmbunătățirea schimbului de cunoștințe în condiții agreeate în comun, inclusiv printr-o mai bună coordonare între mecanismele existente;

5

17.8. Operaționalizarea completă a băncii de tehnologii, mecanismului de consolidare a capacităților în știință, tehnologie și inovare, inclusiv sporirea utilizării tehnologiei generice, în special a tehnologiei informației și comunicațiilor;

0

17.9. Îmbunătățirea suportului internațional pentru implementarea eficientă și Țintită a activităților de consolidare a capacităților pentru a sprijini planurile naționale în implementarea ODD, inclusiv prin cooperarea nord-sud, sud-sud și triunghiulară;

4

17.10. Promovarea sistemului de comerț multilateral universal, bazat pe reguli, deschis, nediscriminatoriu și echitabil în conformitate cu angajamentele asumate în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului;

3

17.11. Creșterea semnificativă până în anul 2030 a exporturilor de mărfuri din Republica Moldova;

5

17.14. Sporirea coerenței politicilor naționale pentru dezvoltare durabilă;

3

17.15. Asigurarea respectării de către partenerii de dezvoltare a spațiului de politici și autorității țării în stabilirea și implementarea politicilor de eradicare a sărăciei și dezvoltare durabilă;

4

17.16. Sporirea parteneriatului pentru dezvoltare durabilă, complementat de parteneriate cu multiple părți interesate care mobilizează și distribuie resurse diverse pentru atingerea ODD;

12

17.17. Încurajarea și promovarea parteneriatelor publice, publice-private și cu societatea civilă eficiente în baza experienței și strategiilor de resurse ale parteneriatelor;

5

17.18. Până în 2025, sporirea semnificativă a disponibilității datelor calitative, în timp util, fiabile și dezagregate caracteristici relevante în contextul național;

2

17.19. Până în 2030, dezvoltare în baza inițiativelor existente a măsurătorilor progresului privind dezvoltarea durabilă care completează PIB și oferă suport pentru dezvoltarea capacităților statistice.

4

0 5 10

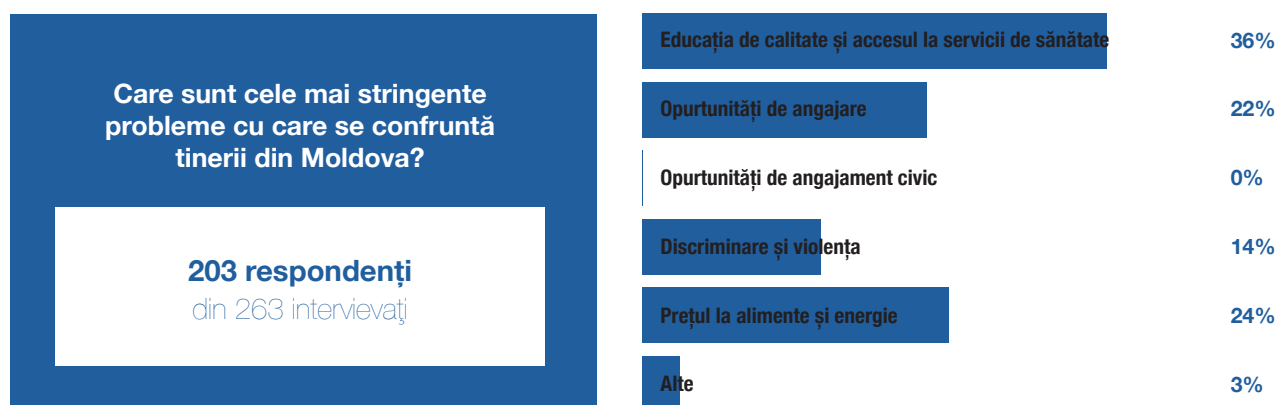

În viziunea tinerilor, mobilizarea resurselor financiare suplimentare pentru dezvoltare (ținta 17.3.) este una prioritară așa cum disponibilitatea resurselor financiare în cazul gestionării corecte poate determina o dezvoltare socio-economică fără precedent. Prioritatea numărul doi la tinerii consultați este legată de ținta 17.16. cu privire la sporirea parteneriatului pentru dezvoltare durabilă, complementat cu parteneriate unde participă multiple părți interesate care mobilizează și distribuie resurse diverse pentru atingerea ODD.

În opoziție cu prioritățile tinerilor stă ținta 17.8. ce are ca scop operaționalizarea completă a băncii de tehnologii, mecanismului de consolidare a capacităților în știință, tehnologie și inovare, inclusiv sporirea utilizării tehnologiei generice, în special a tehnologiei informației și comunicațiilor, aceasta având 0 preferințe în rândul tinerilor.

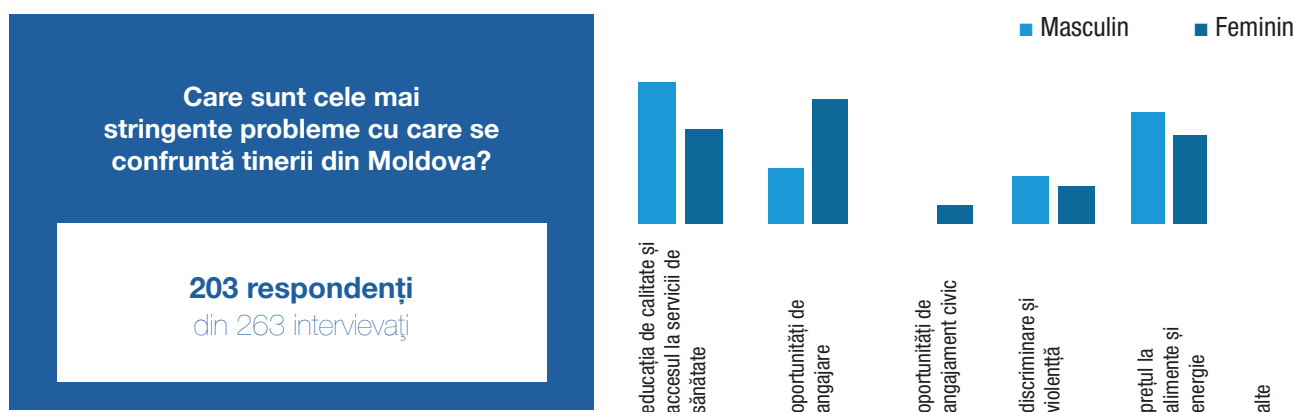
În continuare urmează să analizăm și să suprapunem prioritățile tinerilor ce au participat la sondajul U-Report Moldova. În urma unor serii de întrebări specifice, tinerii au fost invitați să aleagă cele mai stringente ce le văd în Moldova, după cum urmează:

Figura nr. 12:

Analizăm datele de mai sus putem deduce că și în cazul U-reporterilor problema în sistemul educațional rămâne a fi una prioritară în raport cu celelalte. Tot aici printre preocupările majore ale tinerilor se regăsește prețurile crescute la alimente și energie, precum și problema angajării tinerilor în câmpul muncii.

Dacă ne referim la prioritățile și viziunile tinerilor după criteriu de sex, putem vedea acestea în figura nr. 13, ce urmează:

Din aceste ies în evidență prioritățile majore a fetelor la oportunități de angajare în comparație cu băieții. Conform sondajului, marea diferență o face răspunsurile fetelor cu vârsta de 25-30 ani⁷, și prezintă o altă problemă, în mare parte legat de fetele proaspăt căsătorite, însărcinate sau cu copii mici, care din cauza facilităților ce le au în fața legii la sarcină sau întreținerea copilului, ca o măsură de siguranță pentru activitatea angajatorilor, aceștia mai degrabă renunță la angajare a unor astfel de candidate. Din aceste considerente, trebuie consolidat sistemul de prevenție dar și combatere a fenomenului de discriminare în câmpul muncii.

Fiind întrebați și despre fenomenul discriminării corelat cu OOD 10, tinerii U-Reportei consideră că cele mai discriminate categorii de persoane sunt după cum urmează:

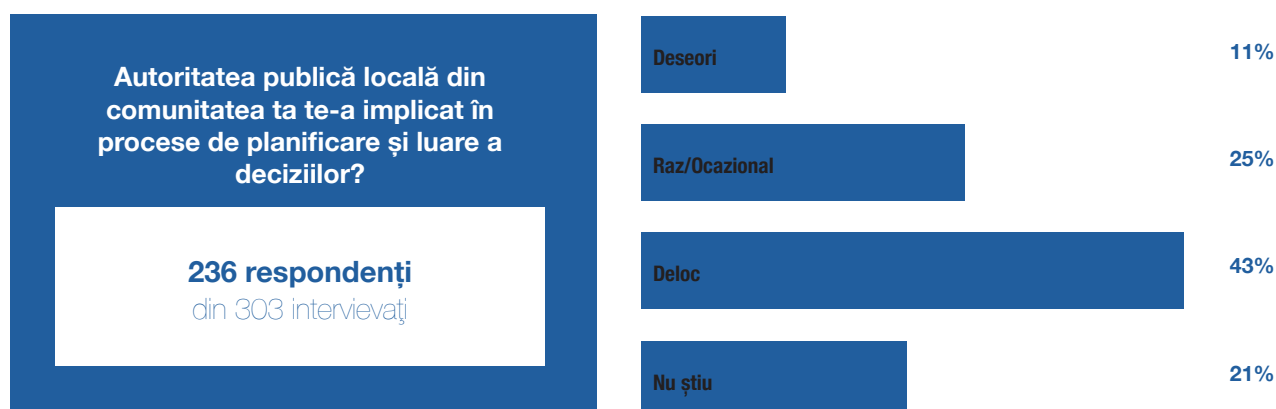
Figura nr. 14

În baza celor prezentate grupurile cele mai discriminate în viziunea tinerilor sunt persoanele cu dizabilități și cele sărace.

Dar dacă să ne referim la ODD 16 și ținta cu privire la participarea tinerilor U-Reporterii au fost întrebați în ce măsură autoritatea publică locală din comunitatea lor le implică în procesele de planificare și luare a deciziilor, la care avem următoarele răspunsuri:

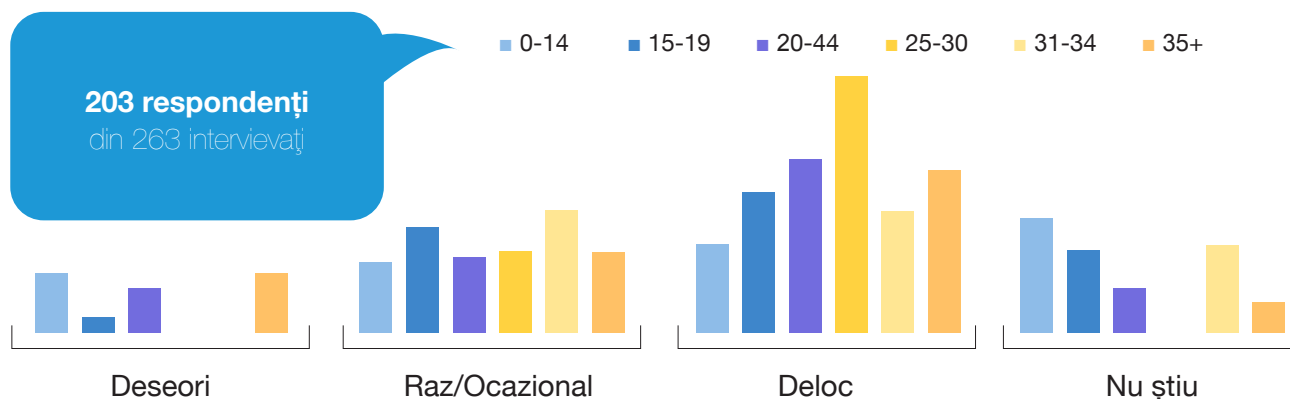
Figura nr. 15

Interpretând aceste date putem vedea că doar 11% din respondenți sunt deseori implicați în procesele decizionale și alții 25% sunt implicați rareori sau ocazional. Iar altele 43% din respondenți nu au fost implicați în procesele decizionale de loc, unde cele mai neimplicate categorii de vârste sunt cele de la 25-30 ani, conform figurii nr. 16.

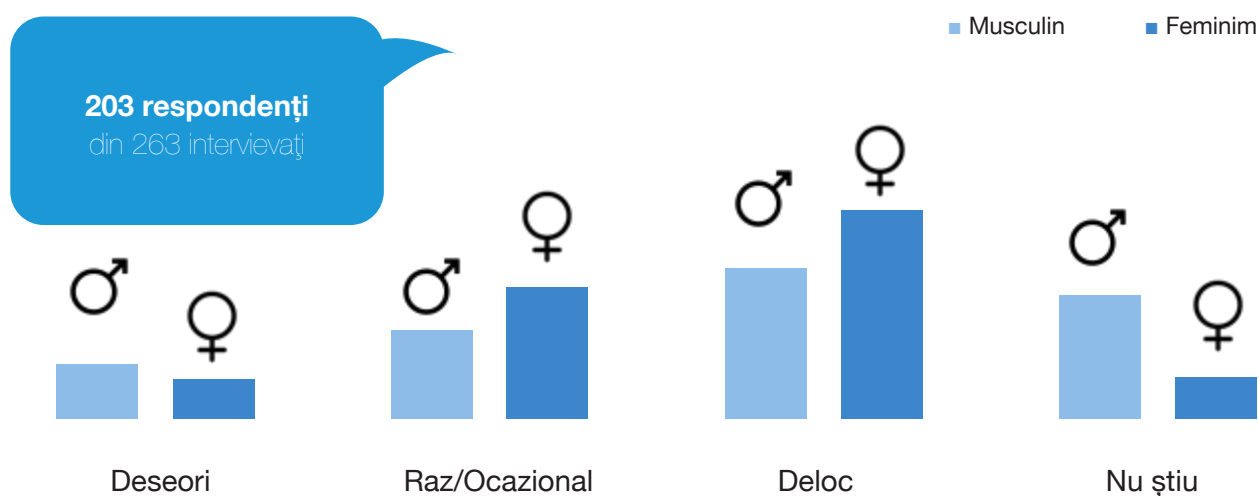
Figura nr.16

AUTORITATEA PUBLICĂ LOCALĂ DIN COMUNITATEA TA TE-A IMPLICAT ÎN PROCESE DE PLANIFICARE ȘI LUARE A DECIZIILOR?

Dar dacă să avem o perspectivă de gen în procesele de participare, respondenții pot fi catalogați după cum urmează în figura nr.17

Figura nr.17

Ca și în cazul tinerilor participanți la consultările IMAGINAȚI-VĂ 2030, și în cazul U-Reporterilor fetele până la vârsta de cca 20 ani sunt cele mai prezente în procesele de participare, pe când categoria celor care nu mai participă de loc este predominantă de fetele în vârstă de la cca 20 la 30 ani.

VI. VIZIUNEA TINERILOR PENTRU MOLDOVA 2030 & BRILLIANT IDEAS: SOLUȚIILE PROPUSE DE TINERI

Capitolul dat vine să arate anumite viziuni ale tinerilor în raport cu Moldova din anul 2030. Aceste viziuni au fost colectate din cadrul fișelor personale ale tinerilor cu care au participat în jocul IMAGINAȚI-VĂ 2030. Este important că de multe ori ideile tinerilor au fost într-o oarecare măsură similare, de asta am încercat să suprapunem toate ideile astfel încât să evităm suprapunerile și dublarile de informații.

Ținând cont de prioritățile și viziunile tinerilor în raport cu ODD-urile alese, acest capitol este divizat în blocuri după cum urmează.

VIZIUNEA PENTRU MOLDOVA 2030:

PRIVIRE GENERALĂ A PERSPECTIVEI TINERILOR ÎN RAPORT CU ODD:

Un participant (sex feminin, 18 ani) la consultări vede Moldova în 2030 ca fiind ”o țară unită și inteligentă”, care către anul 2030 va reuși să realizeze cel puțin jumătate din OOD-rile și țintele asumate (sex masculin, 16 ani).

În același timp vizionând că tinerii în anul 2030 vor fi mult mai implicați și interesați de procesele de dezvoltare a țării, optând pentru un viitor prosper acasă, unde calitatea educației este la un nivel înalt, având și specialiști calificați care vor fi remunerați cu salarii decente și competitive (sex feminin, 19 ani).

O tânără zice că iar fi plăcut ca în anul 2030 să trăim într-o societate educată, pașnică și inclusivă care este conștientă de faptul că toți avem drepturi egale și că fiecare dintre noi are libertatea de gândire, conștiință și asociere, iar pentru aceasta să nu fie blamați, hărțuiți, etc.(sex feminin, 21 ani).

GUVERNARE ȘI ANTICORUPȚIE:

Către anul 2030, tinerii se văd într-o Moldovă europeană și democratică, cu o guvernare responsabilă, transparentă și ingenioasă, fără corupție și cu multe posibilități de dezvoltare socio-economică, de unde populația nu mai ”fuge” din țară în căutarea de oportunități mai bune și lupta cu fenomenul corupției este eficientă și rezultativă. Pentru aceasta, accentul trebuie pus pe implementarea ODD 16.5 și 16.3, care poate fi o bază pentru construirea unei națiuni puternice și fiabile.

Reieșind din discuțiile avute la subiect, tinerii au ajuns la o concluzia că corupția o să rămână așa cum este din cauza sistemului protectist creat și lipsa unui mecanism de control (accountability mechanism) funcțional în RM. Având în vedere seriozitatea problemelor generate de fenomenul

corupției, numeroși participanți în consultările pe marginea raportului dat își imaginează o Moldova cu fenomenul corupție redusă sau totalmente contracarat prin eliminarea tuturor formelor de mită și a comportamentelor coruptibile în educație, politică, etc, iar persoanele ce se fac vinovate de dare și luarea de mită sunt pedepsite dur conform legislației. Tinerii leagă această intervenție de un impact scontat asupra altor domenii, cum ar fi:

- Educație de calitate bazată pe egalitate de șanse și meritocrație.
- Muncă decentă pentru tineri și creștere economică durabilă unde tinerii au loc pentru autoafirmare și independență economică, iar în cazuri specifice cu o justificare rezonabilă tinerii să aibă acces la măsuri de protecție și sprijin financiar.
- Inovare și infrastructură modernă și inclusivă/accesibilă care va fi realizat prin introducerea de metode inovatoare și incluzive în proces de ajustare, îmbunătățirea și accesibilizare a infrastructurii la necesitățile grupurilor cu necesități speciale (persoane cu dizabilități, mame cu copii mici, vârstnici, etc).

Tinerii văd Moldova în 2030 aliniată la cadrul normativ european, având o guvernare care este constituită din instituții de stat puternice și integre, care să fie conduse inclusiv de către tineri.

Suplimentar, tinerii văd către anul 2030 mai multe investiții în economie, educație infrastructură și inovație, având și un sistem transparent de evaluare și impact al investițiilor asupra beneficiarilor finali.

Un alt tânăr speră că în anul 2030, vom avea un sistem de educație juridică a populației bine dezvoltat iar justiția să fie modernizată și ajustată la standardele UE unde accesul la justiție de calitate este garantat și egal pentru toți.

Tot tinerii își imaginează o comunitate în Moldova cu niște valori bazate pe drepturile omului, onestitate, etică și dedicație profesională unde nu este loc pentru devieri juridice și sublimarea legilor în favoarea infractorilor (sex feminin, 18 ani).

DOMENIUL ACȚIUNI CLIMATICE:

Având în vedere criza globală care are un curs de dezvoltare cu impact negativ cauzat de industrializare și intervențiile umane asupra mediului înconjurător, accentul pus de tineri pe ODD 13 indică preocuparea lor pentru mediu și dorința lor ca Moldova să joace un rol activ în abordarea acestor probleme.

Astfel, tinerii vizualizează că până în 2030, clima din Moldova se va stabili, iar Guvernul își asumă o agendă proactivă în soluționarea problemelor de schimbări climatice. În același timp, tinerii aspiră ca Guvernul să dezvolte premise în care tinerii sunt actori activi ai schimbărilor climatice la dispoziția cărora sunt puse și resurse necesare pentru realizarea acestei misiuni, inclusiv resurse financiare.

În 2030, datorită diverselor programe de educație formală, non-formală și informală privind protecția mediului înconjurător, fiecare cetățean își înțelege responsabilitatea față de procesele de protecție a mediului înconjurător. Iar drept consecință s-ar limita utilizarea iresponsabilă a produselor din plastic și cele greu regenerabile, având la dispoziție și un sistem de sortare și colectare a gunoiului unde populația responsabil le utilizează conform destinației.

Drept rezultat al tuturor intervențiilor menționate supra, Moldova în 2030 va fi un meleag mult mai curat și plin de viață, ne mai fiind așa de poluat ca în prezent, iar sănătatea planetei = sănătatea și bunăstarea populației.

INFRASTRUCTURĂ ȘI INOVARE:

Participanții au pus accentul pe infrastructură rezistentă, industrializarea durabilă și inovarea iar viziunea lor se leagă strâns de ODD 9.1, vizând o Moldovă dezvoltată și avansată din punct de vedere tehnologic până în 2030.

În 2030 infrastructura în RM va fi sustenabilă, incluzivă, calitativă, ecologică și inofensivă, care va facilita procesele de dezvoltare și incluziune comunitară în diverse domenii cum ar fi, educație, muncă.

CREȘTEREA ECONOMICĂ ȘI SĂNĂTATEA:

Tinerii participanți au subliniat importanța ocupării incluzive și productive a forței de muncă, evidențiind relevanța ODD 8.5.

În acest context, viziunea tinerilor este că către anul 2030 salariile în RM vor fi decente, echilibrate și ajustate la media salarială europeană, astfel fiind și o oportunitate de a asigura condiții optime pentru readucerea diasporei moldovenești acasă, inclusiv activizarea economică a grupurilor social vulnerabile, astfel transformându-i în actori activi ce participă la dezvoltarea țării.

Totodată tinerii se văd într-o țară fără sărăcie, iar aceasta va fi diminuată datorită contactelor interumane, precum și parteneriate durabile între Moldova și partenerii de dezvoltare (Feenin, 17 ani), or cel puțin fenomenul sărăciei va fi diminuat cu 50% datorită calităților de negocieri colective, colaborare și comunicare eficientă, toleranță și incluziune (feminin 18 ani).

Tot aici un tânăr își imaginează Moldova în 2030 ca o țară fără sărăcie, având diaspora întoarsă acasă, având locuri de muncă decente și stabile (feminin, 18 ani). Tot aceasta crede că Moldova va fi un stat care investește și promovează modul de viață sănătos și acordă o atenție sporită pentru dezvoltarea infrastructurii medicale care să fie performantă și bine dotată, în același timp fiind și receptivă la necesitățile oamenilor, fără aroganța medicilor în instituțiile medicale și asistență medicală de calitate.

EGALITATEA DE GEN:

Reflectând tendințele globale, tinerii din Moldova acordă prioritate egalității de gen, sperând la un viitor în care drepturile tuturor sunt tratate egal și fără discriminare, inclusiv pe criterii de gen. În viziunea tinerilor, egalitatea de gen în politică și procesele decizionale, în special de la nivel local va fi încurajată și asigurată prin cote adresate partidelor care au mai multe femei în consiliile locale și cele raionale, inclusiv primari (similar după modelul cotelor pentru alegerile parlamentare). Astfel fiind soluționate și inegalitățile față de fetele și femeile care nu mai prioritizează participarea ca o necesitate în comparație cu obligațiunile casnice și de familie ce le au.

EDUCAȚIE DE CALITATE:

Având în vedere că majoritatea participanților au discutat despre ODD 4, este clar că educația de calitate este văzută ca o prioritate stringentă pentru dezvoltarea de mai departe a țării. Cu accentul pus de aceștia pe obiective ale ODD precum 4.4, 4.C, 4.1 și 4.A, 4.7 tinerii arată o abordare multifacetată pe care speră să o adopte - de la educație primară la formare profesională de calitate. Mai mult ca atât, tinerii văd educația de calitate ca o precondiție pentru realizarea cu succes a altor drepturi și oportunități de dezvoltare.

Viziunea tinerilor fiind că prin educație de calitate, Moldova în 2030 va fi o țară cu instituții de învățământ modernizate și dezvoltate din punct de vedere metodologic și curricular, în special în sate, unde sistemul educațional va fi sprijinit foarte mult de sistemele educaționale digitale. Școlile și universitățile vor fi incluzive pentru elevii cu dizabilități și fără WC-ri în curtea școlii, unde tinerii se simt în siguranță și în afara pericolului de bullying. Tot aici tinerii văd instituțiile de învățământ bine dezvoltate și echipate, astfel încât să ofere elevilor toate condițiile pentru dezvoltare și siguranță în raport cu infrastructură școlară inofensivă pentru tineri (fără riscuri de a fi omorâți pe terenul de fotbal de către o poartă așa cum se întâmplase anul curent în 2-3 instituții de învățământ). Nu în ultimul rând tinerii văd un rol important al educației în dezvoltarea competențelor soft, competențelor pentru a asigura un stil de viață durabilă, deprinderilor de viață și a celor care ar facilita integrarea în câmpul muncii.

Tinerii mai văd Moldova către anul 2030 ca o țară unde sistemul educațional este ajustat la standardele europene, fără corupție, iar rata analfetismului în școli este diminuat considerabil. Cu ajutorul educației de calitate, Moldova va ajunge o țară modernizată pe plan socio economic, cultural, politic, etc., iar tinerii vor lupta pentru atingerea acestui deziderat.

Un punct discutat mai aprins în cadrul consultărilor în cadrul grupului educație era lipsa educației sexuale în școli, discuțiilor asupra conceptului de orientare sexuală fapt ce generează o serie de probleme în rândul tinerilor prevăzute în țintele OOD 3. Din acest considerent, către 2030 tinerii aspiră la un sistem educațional unde educația sexuală nu este "Tabu" ci o necesitate.

Alți tineri își imaginează sistemul educațional în anul 2030 ca unul unde în fiecare școală există câte un consiliu al elevilor care să fie "watchdog" și acționează veritabil fără a fi manipulat de conducerea instituțiilor de învățământ, fără a fi în postură de decorațiune și tokenism în procesele decizionale și care asigure participarea elevilor în procesele decizionale școlare semnificative.

Concluzionând tinerii cred că datorită unui sistem educațional de calitate, vom avea mai multă toleranță în societate, gradul de acceptabilitate a diversității va crește, iar responsabilitatea umană va genera dezvoltarea socio-umană în Moldova (feminin, 19 ani).

Securitatea alimentară: Accentul pus pe ODD 2 sugerează preocupările legate de securitatea alimentară și importanța agriculturii durabile pentru viitorul Moldovei.

Totodată, către anul 2030 tinerii văd o Moldovă unde comunitatea/populația este focusată pe provocările și soluțiile legate de consum și producție responsabilă, având și acces la programe de finanțare pentru proiecte creative care să contribuie la educarea și disciplinarea populației în ceea ce privește consum și producție responsabilă.

DEZVOLTAREA SECTORULUI DE TINERET:

În 2030, sectorul de tineret va fi bine dezvoltat, iar cu ajutorul investițiilor destinate dezvoltării sectorului de tineret adresat structurilor de tineret vom asigura creșterea unei generații de tineri educați, abili pentru concurență care contribuie la dezvoltarea comunității prin diverse proiecte și inițiative sociale.

Tot în 2030 tinerii văd că sectorul de tineret din Moldova este foarte dezvoltat, unde tinerii sunt activ implicat în procesele decizionale ce vizează promovarea drepturilor tinerilor și a structurilor de tineret, și au la dispoziție platforme funcționale de participare, cum ar fi cele de co-management.

VIZIUNI PESIMISTE:

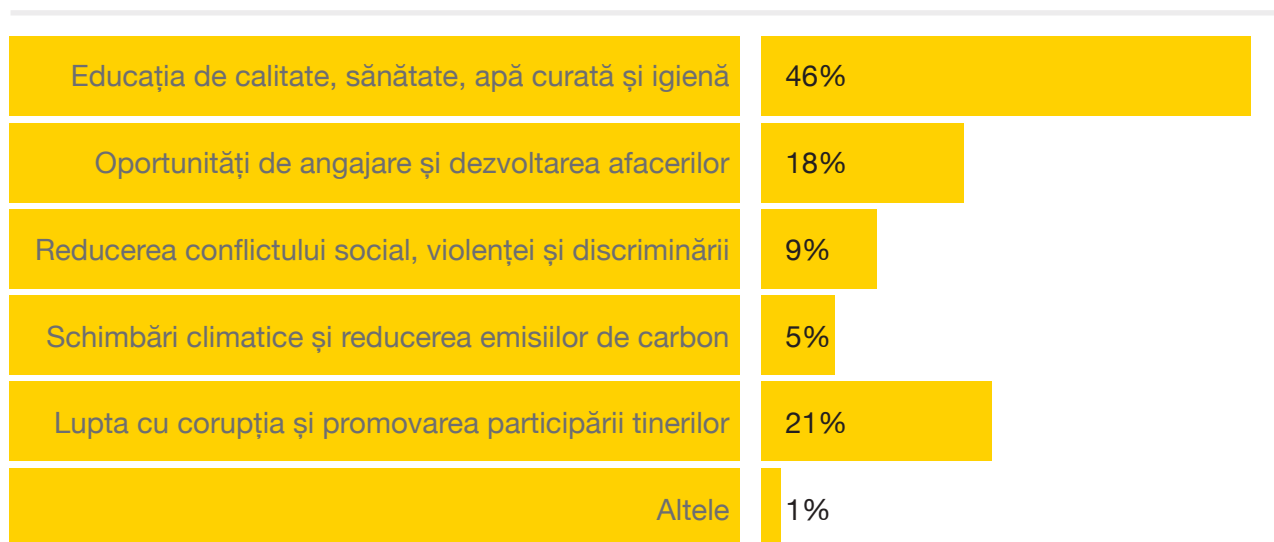
Totuși 3% din tinerii participanții la consultările publice au fost mai puțin încrezuți că până în anul 2030 Moldova va reuși să aibă schimbări drastice în procesul de soluționare a problemelor ce le are.

Astfel, acești tinerii cred că ”în anul 2030 nu se vor schimba atât de multe dacă oamenii rămân cu mentalitatea de acum, dar totuși dacă vor fi impuse careva schimbări, cred că Moldova va fi predominantă de oameni mult mai responsabili și grijulii în raport cu acțiunile lor responsabile.

Totodată tinerii ”nu cred că vor fi schimbări majore și nu vom avea mașini zburătoare” dar totodată fiind cu speranța că lucrurile vor evolua pozitiv și vor avea un viitor prosper la ei acasă.

În cele din urmă prezentăm și prioritățile tinerilor U-Reporterii în raport cu ODD-urile ce trebuie să fie prioritare pentru Guvern pentru următorii 5 ani.

Figura nr. 15

**CE DOMENIU AR TREBUI SĂ PRIORITIZEZE
GUVERNUL MOLDOVEI PENTRU A SPRIJINI
DEZVOLTAREA ȚĂRII ÎN URMĂTORII 5 ANI?**

108 respondenți
din 223 intervievați

Ca și în cazul participanților la consultărilor publice offline, și U-Reporteii dau o prioritate sporită problemelor domeniului educațional, muncă și corupție corelate și cu alte domenii conexe și soluționarea acestora.

În cele din urmă propunem spre analiză perspectiva de gen și de vârstă în prioritizarea OOD-rilor de către tinerii respondenți, unde avem următoarele domenii de prioritate de către Guvern RM pentru următorii 5 prezentate la figura nr. 16 și 17.

Figura nr. 16

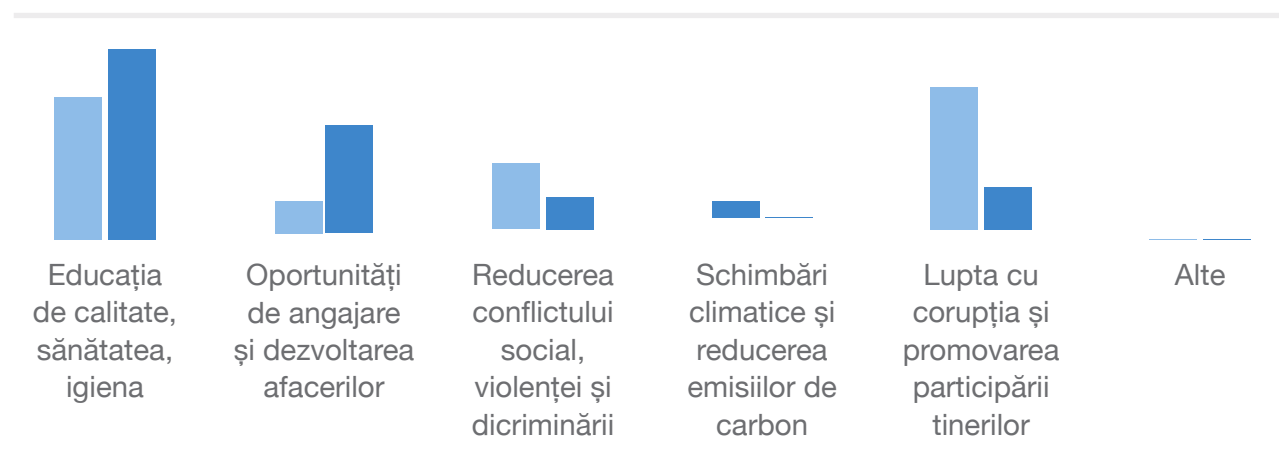
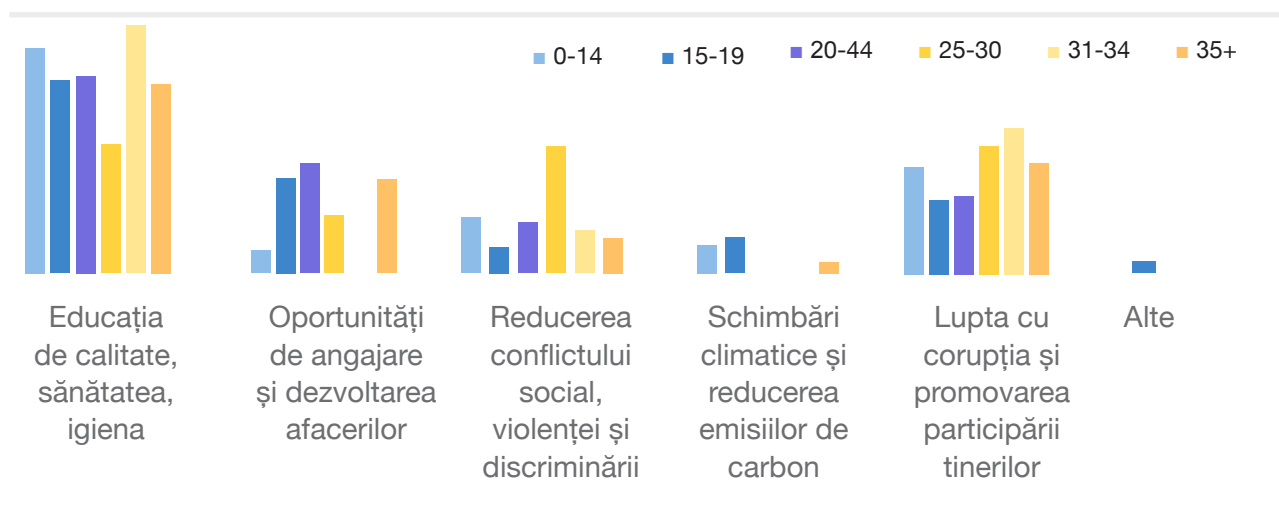

Figura nr. 17

Din aceste date deducem că fetele sunt mai interesate în soluționarea problemelor legate de educație și angajabilitate, pe când băieții ar fi cei mai interesați de lupta cu corupția și promovarea participării tinerilor. Paradoxul apare la capitolul participării tinerilor prioritarizată de către băieți, care în esență au toate perspectivele și oportunitățile de a participa, dar în esență participarea lor este destul de modestă în raport cu participarea fetelor ce este în cazul consultărilor pentru elaborarea raportului dat, avem participarea de $\frac{2}{3}$ fete și $\frac{1}{3}$ băieți și asta este aplicabilă și în alte activități de participare, cu excepția când fetele trec în relații matrimoniale, copii, etc.

BRILLIANT IDEAS ȘI SOLUȚIILE DE IMPLEMENTARE A ODD PROPUSE DE TINERI

Ca punct culminant în procesul de evaluare a ODD cu ajutorul jocului IMAGINAȚI-VĂ 2030 este generarea ideilor și soluțiilor în raport cu problemele și preocupările lor discutate în cadrul grupurilor de lucru. Prin urmare, în cele ce urmează venim cu prezentarea soluțiilor prin care tinerii cred că Moldova va ajunge la acele viziuni pe care ei le-au prezentat pentru anul 2030.

1. CREAREA UNUI MEDIU ECHITABIL ÎN EDUCAȚIE

Planul principal este de a crea un mediu echitabil și sigur, permițând tinerilor și adulților să aibă acces la o educație incluzivă și de calitate. Sistemul educațional trebuie să fie regândit astfel încât să asigure că tinerii au acces la programe de educație financiară și antreprenorială, activism civic și participarea în procesele decizionale, educație privind dezvoltarea personală, reziliență, etc. Educația de calitate va avea efecte colaterale dezvoltarea competențelor și necesitățile profesiilor de viitor fiind axate pe:

- a. Facilitarea ocupării forței de muncă;
- b. Crearea locurilor de muncă atractive, decente și incluzive.
- c. Încurajeze spiritul antreprenorial în rândul tinerilor prin asigurarea continuă și progresivă a programelor de finanțare și suport pentru dezvoltarea de start-ups.

Suplimentar, tinerii cer și motivarea cadrelor didactice prin salarii competitive, schimburi de experiență, inclusiv internațională, etc. totodată se cere ca profesorii să aibă o atitudine corectă în raport cu discipolii lor, care să creeze un mediu armonios pentru învățare în clase și să aibă metode de predare eficiente și inofensive elevilor și studenților.

Prin punerea în aplicare a acestui lucru, Moldova va crește indivizi responsabili, calificați și motivați, ceea ce, în cele din urmă, va stimula produsul intern brut și dezvoltarea economică a țării.

2. INOVAȚIE ÎN EDUCAȚIE:

Introducerea de concepte și metode educaționale noi în sistemul educației care ca efect scontat va contribui semnificativ la dezvoltarea țării, iar implementarea la scară largă a învățământului dual și educație digitală ar fi o soluție în acest sens. Totodată a se vedea oportunitatea de a extinde conceptul învățământului dual inclusiv și la nivel universitar, asigurând că și studenții din universități au acces la programe de mentorat și stagiu de profesional de calitate.

Acest lucru va duce la reducerea fenomenului de discriminare a tinerilor în câmpul muncii din cauza lipsei experienței de muncă și creșterea oportunităților de angajare a absolvenților care vor fi asigurați și cu salarii competitive.

Crearea unui mediu în care este combinată educația formală, non-formală și informală unde asigurăm în special implicarea tinerilor din mediul rural. Pentru o mai bună conexiune între sistemele educaționale formale, non-formale și informale se cere ca acestea vor relaționa și vor fi guvernate de principiile de lucru cum ar fi comunicare eficientă, colaborare, inovație și digitalizare, incluziune și muncă asiduă centrată pe beneficiarii direcții și necesitățile individualizate ale acestora. O astfel de abordare va crea un mediu favorabil pentru educație incluzivă și dezvoltare în baza competențelor de viitor.

Realocarea resurselor: Printre soluțiile propuse de către participanții la consultările publice se regăsește și propunerea de a redirecționa resurselor financiare bugetate de Guvern pentru domenii mai puțin importante (gen reducerea și optimizarea cheltuielilor administrative) în favoarea sistemului educațional. Alături de aceasta, tinerii propun digitalizarea sistemelor și serviciilor guvernamentale (ex. votul electronic, asistența socială digitalizată unde e cazul, serviciile de angajare, etc.), ce va asigura că resursele financiare nu sunt irosite, astfel eliberând mai multe fonduri în favoarea sistemului educație. Asigurarea că domeniul educației are cel puțin 5% din PIB-ul RM.

3. PROTECȚIA MEDIUL ÎNCONJURĂTOR, CONSUMUL ȘI PRODUCȚIA RESPONSABILĂ

Pentru a aborda provocările legate de consum și producție:

În viziunea tinerilor, trebui să se ofere finanțare organizațiilor de tineret pentru dezvoltarea proiectelor creative și inovative care ulterior să fie preluate de către stat spre implementare pe scară largă. În același timp să fie asigurată susținerea și încurajarea organizațiilor de tineret care să dezvolte și să implementeze campanii de informare și sensibilizare astfel încât să se influențeze comportamente negative în rândul populației.

O altă propunere este de a dezvolta turismul în toată diversitatea sa, fapt ce ar trebui să fie prioritar pentru Guverne, fapt ce ar favoriza punerea în aplicare a ideilor inovatoare și contribuirea prin acesta la dezvoltarea unui sistem de turism ce educă populația în a fi consumatori și producători responsabili. Totodată se cere modernizarea și tehnologizarea agriculturii industriei astfel încât să avem un proces de producție sigur pentru mediul înconjurător. iar în paralel a se asigura că moldova către anul 2030 va avea cel puțin 25% din teritoriu înverzit cu păduri.

Reducerea din economie a materialelor ne-reciclabile și dezvoltarea cu suportul donatorilor a sistemelor de reciclare avansate. În paralel a se asigura că populația are educație ecologică și sortează deșeurile, iar la necesitate a se introduce și sancțiuni pentru nerespectarea normelor ecologice și de sortare a deșeurilor. Instituirea unei comisii de monitorizare a progreselor în domeniu se încurajează.

4. COMBATEREA CORUPȚIEI

În 2030, ne imaginăm că principala problemă identificată "corupția", este rezolvată prin: reducerea, eradicarea corupției și a mitei sub toate formele sale, inclusiv prin intermediul lanțului valoric. Acest lucru este legat de următoarele aspecte: educația de

calitate care a rezolvat problema prin informații veridice și publice: munca decentă și creșterea economică, prin finanțare și protecție; inovația și infrastructură. Ne imaginăm o lume conștientă, onestă, rațională, în care corupția este pedepsită conform legii.

Tot aici se propune a introduce module curriculare în sistemul educațional care va avea ca scop educarea populației privind fenomenul corupției și pericolele ce le prezintă, precum și educarea populației privind valorile, integritate, onestitate dar și prezentarea răspunderii pentru faptele de corupție.

În paralel trebuie de monitorizat procesul de implementare, coordonare și control asupra educației, serviciilor publice, justiție, sănătate, etc. astfel încât să avem siguranța că politicile de stat în domeniul anticorupție sunt implementate corespunzător.

5. ANGAJAREA ÎN CÂMPUL MUNCII

Planul nostru principal este de a crea un mediu corect și sigur pentru ca tinerii și adulții să aibă acces la educație și formare profesională și să dezvolte competențe profesionale care să faciliteze angajabilitatea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul. Acest lucru va contribui la crearea de persoane responsabile, calificate și apte de muncă, crescând astfel produsul intern brut și economia statului.

Îmbunătățirea locurilor de muncă, aducerea și creșterea salariilor

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRII

Pe măsură ce Moldova își croiește viitorul având ca țintă eurointegrarea și atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă a țării, explorarea preocupărilor și aspirațiilor tinerilor, valorificarea acestora ca actori activi în atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă are o importanță majoră. Iar în contextul situației demografice a țării, cu reducerea continuă a numărului populației și îmbătrânirea acesteia, investițiile în tineri și valorificarea potențialului acestora apare ca o prioritate.

Tinerii din Moldova au aspirații și reflectă preocupările globale care direct le afectează viața, fapt confirmat și în cadrul procesului de evaluare a ODD-urilor realizat curent de echipa CNTM în parteneriat cu Guvernul RM și Agențiile ONU. Prioritățile tinerilor în ceea ce privește educația, guvernarea și egalitatea de gen reflectă tendințele globale, subliniind în același timp provocările naționale unice, cum ar fi corupția.

Preocupările privind corupția, sistemele educaționale învechit și provocările legate de schimbările climatice, angajabilitate, sugerează barierele existente în calea realizării acestor ODD iar acestea reprezintă o barieră directă plasată în fața tinerilor care aspiră la un mediu incluziv și sigur din punct de vedere social, economic, politic, etc.

Cu toate aceste bariere văzute pe parcursul acestei analize, este de menționat că au fost realizate o serie de acțiuni pozitive care vin să susțină naționalizarea și implementarea ODD în Moldova, printre care "Programul Stagiilor Plătite pentru tineri", "programele de educație incluzivă", "consolidarea mecanismelor de participare semnificativă a participării tinerilor în procesele decizionale", etc.

În urma consultării cu tinerii, observăm că prioritățile și problematicile alese de aceștia de cele mai multe ori se rezumă la mediile în care ei se află, școală, muncă, și celelalte conexe cum ar fi corupția, securitatea, egalitatea de gen, etc.

Dincolo de aceasta, alarmantă rămâne a fi lipsa interesului tinerilor participanți la evaluări prin IMAGINAȚI-VĂ 2030 față de **ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă** așa cum sănătatea tinerilor din Moldova în continuare rămâne să fie o prioritate pentru autorități pe motiv că și în prezent tinerii se confruntă cu probleme de sănătate de tip HIV, tumori maligne, tuberculoză, infecții cu transmitere sexuală, sarcini premature, sănătatea mintală tot mai precară în special în perioada post-Covid, bullying și violență, etc⁸.

O altă neconcordanță avem și față de **ODD 6: Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți așa cum în Moldova** unde tinerii nu au anumite preocupări specifice. Cu toate acestea, țintele ODD 6 continuă să fie o provocare importantă pentru populația țării, cu precădere când vorbim despre realizarea accesului universal și echitabil la apă potabilă sigură, accesul universal la condiții sanitare adecvate și echitabile de asemenea este o provocare pentru multe gospodării casnice și școli, în special în zona rurală. Și nu în ultimul rând o provocare pentru Moldova rămâne a fi îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea deversării deșeurilor și minimizarea eliminărilor produselor chimice și materialelor periculoase, reducerea proporției apelor uzate netratate și sporirea substanțială a gradului de reciclare și reutilizare sigură.

Gospodăriile din zonele rurale, unde locuiește cea mai mare parte a populației și unde adesea locuiesc cele mai săraci gospodării, au o rată de acces de două ori mai mică la apă și sanitație, comparativ cu cele din zonele urbane și cele din quintila cea mai bogată. Cel mai mare decalaj se înregistrează în accesul la condiții sanitare adecvate, unde doar 2,9% din populația rurală și doar 10% din populația cu venituri mici este conectată la sistem public de canalizare⁹.

Referindu-ne la **ODD 8** putem evidenția aceasta o prioritate semnificativă pentru tinerii ce au participat la consultările pe proiect în regim offline și online. În cadrul acestor consultări ca o prioritate majoră pentru oportunitățile de angajare o au fetele în vârstă de 25-30 ani, care de cele mai multe ori sunt pasibile de a fi discriminate la angajare din cauza statut matrimonial, sarcinii, ori copil mic la întreținere. Prin urmare este necesară o campanie de sensibilizare la acest subiect, precum și trebuie consolidat sistemul de prevenție dar și combatere a fenomenului de discriminare în câmpul muncii.

De asemenea tinerii participanți în cadrul evaluării prin IMAGINAȚI-VĂ 2030 nu au considerat prioritar nici **ODD 10: Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta**. În pofida acestui fapt, acest obiectiv de asemenea este unul crucial ce afectează direct tinerii și asigură incluziunea lor socială prin oportunități egale și reducerea de inegalități în acces la bunuri și servicii. Cu toate că un număr de respondenți la sondajul U-Report Moldova au prioritarizat problema discriminării, și că aceasta ar trebui să fie o prioritate în asigurarea unui stat egal și echitabil în raport cu cetățenii acestuia.

De asemenea, în rândul tinerilor se atestă lipsa de viziuni și priorități față de **ODD 15: Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate**, și asta în condițiile în care actualmente, fondul forestier național constituie doar 12,7% din teritoriul țării¹⁰.

8 https://statistica.gov.md/ro/tinerii-in-republica-moldova-in-anul-2022-9578_60648.html

9 https://progen.md/wp-content/uploads/2023/07/CPD_SDG6_water-and-sanitation_ro-eng.pdf

10 <https://www.moldsilva.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=180&t=/Fondul-forestier-national/Resursele-forestiere/Resursele-forestiere/#:~:text=Actualmente%2C%20fondul%20forestier%20na%C5%A3ional%20constituie,6%25%20%2D%20de%20proprietari%20priva%C5%A3i.>

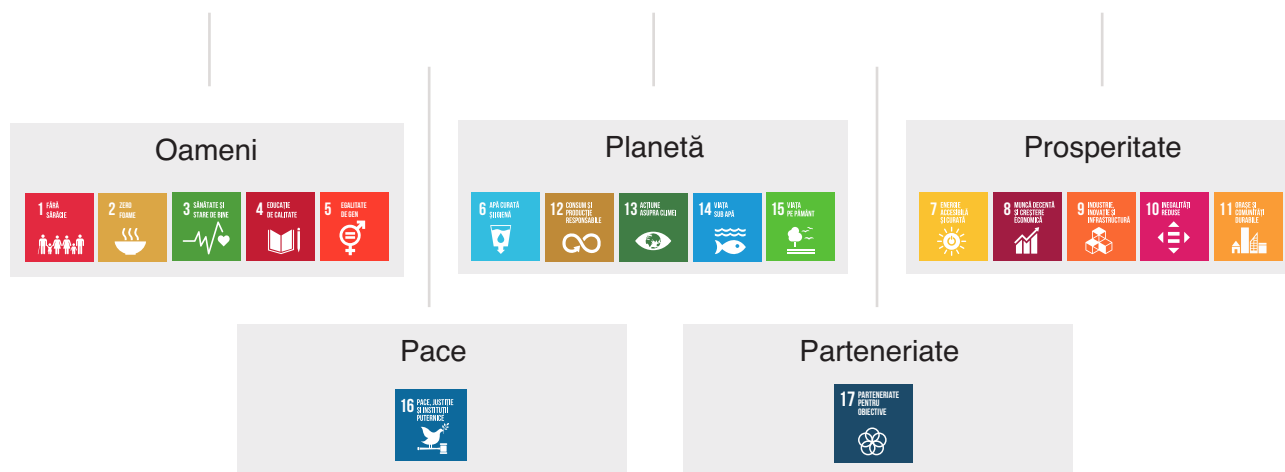
În partea ce ține de **ODD 16** și participarea tinerilor în procesele decizionale, tinerii semnalează o serie de inegalități în domeniul participării pe criteriu de statut matrimonial, așa cum acestea din cele mai active în domeniul participării până la vârsta de cca 20 ani, de cele mai multe ori după căsătorie nu mai prioritizează participarea ca o necesitate în comparație cu obligațiunile casnice și de familie ce le dețin. Din acest motiv, Guvernul trebuie să vină cu măsuri afirmative și de susținere a participării fetelor și femeilor indiferent de vârsta acestora. Iar combaterea fenomenului corupției în toate domeniile socio-economice trebuie să fie una din măsurile prioritare ce trebuie asumate de Guvernare în mod de urgență, căci doar prin combaterea eficientă a corupției la toate nivelele, vom reuși să avem progrese semnificative în dezvoltarea țării.

Analizând aceste date, putem concluziona că tinerii care au participat la consultări sunt informați și inițiați în analiza problemelor ce direct îi afectează în mediile în care se află. Pe de altă parte identificarea altor probleme care de fapt sunt foarte comune în Moldova, cum ar fi procese ce țin de energie curată, dezvoltarea orașelor și așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile etc., rămâne a fi o provocare pentru tineri. Una din explicații poate fi că tinerii nu sunt implicați în realizarea acestor ODD specifice, sau o altă cauză ar fi lipsa cunoștințelor față de astfel de procese. Această necunoaștere în mare parte poate fi explicată prin faptul că în sistemul educațional general și universitar de unde au venit participanții la consultări nu există o curriculă comprehensivă despre ODD, sau curriculumul existent abordează într-o manieră insuficientă subiecte legate de dezvoltarea durabilă a țării din perspectiva Țintelor setate, importanța acestora dar și cum pot fi realizate aceste obiective prin acțiuni exacte în viața reală.

Complexitatea ODD-urilor s-a dovedit a fi un impediment pentru înțelegerea acestora de către grupul tinerilor cu dizabilități care au fost implicați în procesul de consultare. Astfel, acest exercițiu ne-a scos în evidență faptul că actualmente nu avem în țară ODD și Țintele acestora traduse în limbajul ușor de înțeles, Braille, prin care să se asigure accesibilitatea acestora la informații legate de ODD. Din aceste considerente se ivește și recomandare de a dezvolta resurse accesibile pentru tinerii cu dizabilități din Moldova.

ACȚIUNI RECOMANDATE GUVERNULUI PENTRU IMPLEMENTAREA ODD

În cele ce urmează prezentăm o serie de recomandări pentru implementarea corespunzătoare a ODD în RM. Recomandările vor fi grupate în categoriile celor 5 "P" ce caracterizează ODD-urile.

POPULAȚIE

- a. Implementarea disciplinelor (sau integrarea transdisciplinară) comprehensive legate de dezvoltarea durabilă în cadrul curriculumului educațional pentru a asigura o înțelegere cuprinzătoare a provocărilor și soluțiilor globale în materie de durabilitate și reziliență.
- b. Implementarea disciplinelor școlare dedicate sănătății și drepturilor sexuale și reproductive, precum și creșterea accesului tinerilor la contraceptive moderne, dar și educației pentru sănătate în abordarea holistică a acesteia, fapt care va asigura și educarea tinerilor pentru a atinge ODD 3 dar și a spori sănătatea și starea de bine ca o valoare.
- c. Asigurarea unui mediu armonios și sigur pentru elevii în instituțiile de învățământ în vederea prevenirii și combaterii fenomenului de discriminare și hărțuire, asigurând că nimeni nu este exclus sau lăsat în urmă.
- d. Asigurarea accesibilității instituțiilor de învățământ la necesitățile copiilor și tinerilor cu dizabilități, precum și dotarea școlilor cu autobuze adaptate la necesitățile copiilor cu dizabilități.
- e. Crearea condițiilor adecvate pentru confortul elevilor, în special abolirea practicilor de utilizarea a WC amplasate în curtea școlii și construirea blocurilor sanitare corespunzătoare, asigurarea accesului la produse de igienă menstruală, servicii medicale și psihologice.
- f. Modernizarea claselor de studii, infrastructurii (săli de sport, etc.) pentru a spori rezultatele învățării dar și prevenirea accidentelor de securitate în școală, etc.
- g. Includerea în curriculumul școlar a disciplinei „Educație ecologică” pentru a forma în tinerii din școli niște abilități corecte de gestionare a resurselor de mediu (apă, sol, floră, faună).
- h. Corelarea curriculei de învățământ cu cerințele pieței muncii, și implementarea la scară largă a învățământului dual, acumulând astfel abilități relevante pentru ocuparea forței de muncă.
- i. Dezvoltarea programelor privind sănătatea mintală în rândul tinerilor.
- j. Dezvoltarea în zonele rurale a centrelor și serviciilor comunitare de petrecere a timpului liber, agrement, educație non-formală și informală.
- k. Promovarea modului sănătos de viață în rândul tinerilor și dezvoltarea programelor pentru tineri care să faciliteze procesul de promovare a modului sănătos de viață (abonamente gratuite sau la preț redus la sălile de sport, deschiderea secțiilor sportive și complexelor sportive acolo unde ele nu sunt).
- l. Crearea și implementarea politicilor ce vin să încurajeze participarea fetelor și femeilor pe parcursul vieții, precum și combaterea discriminării acestora în toate domeniile.

PROSPERITATE

- a. Dezvoltarea programelor naționale ce vin să încurajeze populația în utilizarea energiei regenerabile în scopuri casnice.
- b. Utilizarea energiei regenerabile în industria națională.
- c. Reducerea nivelului de sărăcie prin crearea oportunităților de angajare echitabilă și nediscriminatorie în rândul tinerilor din mediul rural și urban.
- d. Extinderea la nivel național a aplicabilității programului privind stagiile profesionale plătite/ internship în cadrul instituțiilor publice.
- e. Reducerea șomajului în rândul tinerilor și combaterea fenomenului muncilor informale.
- f. Creșterea nivelului salariilor pentru a menține satisfacția tinerilor întru a evita fluctuațiile personalului.
- g. Încurajarea dezvoltării întreprinderilor sociale și creșterea numărului de oportunități pentru grupurile social vulnerabile.
- h. Reducerea inegalităților în câmpul muncii și asigurarea unui mediu incluziv și la locul de muncă, asigurând că nimeni nu este supus tratamentelor discriminatorii.
- i. Consolidarea sistemului de prevenție dar și combaterea fenomenului de discriminare în câmpul muncii și asigurarea că tinerii nu mai sunt discriminați la angajare din lipsa experienței de muncă, sarcină, etc.
- j. Investirea în digitalizarea activităților și serviciilor de tineret, și nu doar.
- k. Dezvoltarea și asigurarea sustenabilității serviciilor de tip outreach și asigurarea unor instrumente viabile de lucru cu tinerii din zone greu accesibile, grupuri vulnerabile sau cu necesități speciale.
- l. Revizuirea programului "Prima Casă" care să fie mai atractiv și accesibil pentru tineri, în special pentru tinerii din grupurile social vulnerabile.
- m. Accesibilizarea infrastructurii orașelor și satelor astfel încât să fie accesibilă celor cu dizabilități.

PLANETA

- a. Promovarea și asigurarea participării tinerilor în procesele decizionale la toate nivelele, unde tinerii vin cu inițiative și împreună cu adulții iau decizii comune, prin care se garantează utilizarea potențialului și a resurselor ambelor grupuri de la egal la egal.
- b. Susținerea creării comisiilor locale de co-management cu scopul coordonării intervențiilor sectoriale pentru tineri.
- c. Introducerea de către Guvern a măsurilor afirmative și de susținere a participării fetelor și femeilor în procesele decizionale, indiferent de vârsta acestora, iar ca sugestie ar fi cote de participare în consiliile locale și cele raionale.
- d. Asigurarea durabilității politicilor de stat cu referire la ODD și tineret prin alocarea resurselor financiare suficiente pentru implementarea acestora, atât la nivel local, raional cât și național, inclusiv programe de granturi adresate organizațiilor de tineret ce lucrează cu localizarea ODD.
- e. Dezvoltarea programelor de capacitate a funcționarilor publici și a demnitarilor cu funcție de conducere în lucru cu tinerii.
- f. Susținerea dezvoltării infrastructurii locale de tineret, inclusiv a Centrelor de Tineret, a organizațiilor de tineret.

PACE

- a. Sporirea măsurilor de prevenire și combatere a infracționalității în rândul tinerilor.
- b. Dezvoltarea serviciilor raionale de protecție a victimelor violenței în familie și trafic de ființe umane.
- c. Creșterea salariilor pentru lucrătorii din sistemul de drept și responsabilizarea acestora în lupta cu corupția.
- d. Combaterea corupției în toate sferele și introducerea programelor educaționale și de sensibilizare despre corupție și impactul negativ al acesteia.

PARTENERIATE

- a. Acordarea tinerilor suportului și accesului la proiecte și granturi oferite de guvern pentru implementarea ODD legate de "Planetă".
- b. Regenerarea spațiilor verzi și investirea în programe de protecție a solului contra eroziunii.
- c. Dezvoltarea și implementarea programelor ce ar încuraja populația în a fi ecologică (ex. pentru colectarea de gunoi ai în schimb bilete gratuite la teatru, transport public, etc.).
- d. Acordarea subvențiilor tinerilor în dezvoltarea agriculturii ecologice și sigure la nivel local.
- e. Promovarea campaniilor de sensibilizare cu privire la necesitatea de a fi eco și utilizarea în consumul zilnic al alimentației ecologice.

Înființarea unui mecanism de revizuire a ODD-urilor axat pe tineret și participarea lor:

a.

Conceperea și punerea în aplicare a unui proces consolidat de consultare periodică a ODD-urilor din perspectiva tinerilor, gen Youth SDGs Index.

b.

Monitorizarea în mod regulat a integrării și executării recomandărilor tinerilor pentru a asigura reprezentarea vocii lor în strategiile de punere în aplicare a ODD-urilor.

c.

Aprobarea de către Guvern a programului național "Tânăr delegat la ONU" dezvoltat de CNTM și direcția tineret din cadrul Ministerului Educației și Cercetării încă din anul 2020.

Comunicarea incluzivă a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD):

a.

Adoptarea unui format de prezentare ușor de utilizat a ODD și a Țintelor acestora. Acest lucru asigurând accesibilitatea, adresându-se în primul rând tinerilor neimplicați, cu un accent specific pe cei care aparțin categoriilor vulnerabile (de exemplu, persoanele cu dizabilități).

b.

Desfășurarea campaniilor de informare privind fenomenul discriminării în școală, muncă etc, și combaterea acestui fenomen, inclusiv campanii de sensibilizare cu privire la importanța egalității între fete/femei și băieți/bărbați și contracararea discursului de ură bazat pe criteriul de gen.